

SEANCES DU MERCREDI 3 JUIN 1992
VERGADERINGEN VAN WOENSDAG 3 JUNI 1992ASSEMBLEE
PLENAIRE VERGADERING

MATIN

SOMMAIRE:

CONGES:

Page 887.

MOTION D'ORDRE:

Orateur: M. De Croo, p. 887.

PROJETS DE LOI ET INTERPELLATIONS (Discussion):

Projet de loi contenant le budget des Voies et Moyens pour l'année budgétaire 1992.

Projet de budget général des Dépenses pour l'année budgétaire 1992.

Interpellations jointes:

De M. Verreycken au Vice-Premier ministre et ministre des Communications et des Entreprises publiques sur « le retard dans la mise en service du nouveau centre de tri postal Antwerpen X »;

De M. Hatry au Vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques sur « l'absence de prise de position en matière de politique énergétique du gouvernement actuel ».

Projet de loi ajustant le budget général des Dépenses de l'année budgétaire 1991 — Section 31 — « Ministère de l'Agriculture ».

Projet de loi ajustant le budget général des Dépenses de l'année budgétaire 1991 — Section 16 — « Défense nationale » (*Docs. nos 340-1 et 2*).Projet de loi ajustant le budget général des Dépenses de l'année budgétaire 1991 — Section 16 — « Défense nationale » (*Docs. nos 341-1 et 2*).Ann. parl. Sénat de Belgique - Session extraordinaire 1991-1992
Parlem. Hand. Belgische Senaat - Buitengewone zitting 1991-1992

OCHTEND

INHOUDSOPGAVE:

VERLOF:

Bladzijde 887.

MOTIE VAN ORDE:

Spreker: de heer De Croo, blz. 887.

ONTWERPEN VAN WET EN INTERPELLATIES (Beraadslaging):

Ontwerp van wet houdende de Rijksmiddelenbegroting voor het begrotingsjaar 1992.

Ontwerp van Algemene Uitgavenbegroting voor het begrotingsjaar 1992.

Toegevoegde interpellaties:

Van de heer Verreycken tot de Vice-Eerste minister en minister van Verkeerswezen en Overheidsbedrijven over « de vertraging bij de ingebruikname van het nieuwe postsorteercentrum Antwerpen X »;

Van de heer Hatry tot de Vice-Eerste minister en minister van Justitie en Economische Zaken over « het uitblijven van een standpunt van de regering inzake energiebeleid ».

Ontwerp van wet houdende aanpassing van de Algemene Uitgavenbegroting van het begrotingsjaar 1991 — Sectie 31 — « Ministerie van Landbouw ».

Ontwerp van wet houdende aanpassing van de Algemene Uitgavenbegroting van het begrotingsjaar 1991 — Sectie 16 — « Landsverdediging » (*Gedr. St. nrs. 340-1 en 2*).Ontwerp van wet houdende aanpassing van de Algemene Uitgavenbegroting van het begrotingsjaar 1991 — Sectie 16 — « Landsverdediging » (*Gedr. St. nrs. 341-1 en 2*).

Projet de loi ajustant le budget général des Dépenses de l'année budgétaire 1991 — Section 13 — «Ministère de l'Intérieur et de la Fonction publique».

Section Affaires étrangères. — Discussion générale. —
Orateurs: MM. Henneuse, rapporteur, De Backer, Van Wambeke, Mme Maes, M. de Donnée, M. Claes, Vice-Premier ministre et ministre des Affaires étrangères, MM. Benker, Verreycken, M. Derycke, secrétaire d'Etat à la Coopération au Développement, adjoint au ministre des Affaires étrangères, p. 887 et p. 898.

Section Commerce extérieur. — Discussion générale. —
Orateurs: M. Peeters, M. Derycke, secrétaire d'Etat à la Coopération au Développement, adjoint au ministre des Affaires étrangères, p. 903.

ORDRE DES TRAVAUX:

Page 898.

APRES-MIDI

SOMMAIRE:

CONGES:

Page 905.

COMMUNICATIONS:

Page 905.

1. Cour d'arbitrage.
2. Assemblée de l'Europe occidentale.

PETITIONS:

Page 905.

PROJETS DE LOI ET INTERPELLATIONS (Discussion):

Projet de loi contenant le budget des Voies et Moyens pour l'année budgétaire 1992.

Projet de budget général des Dépenses pour l'année budgétaire 1992.

Interpellations jointes:

De M. Verreycken au Vice-Premier ministre et ministre des Communications et des Entreprises publiques sur «le retard dans la mise en service du nouveau centre de tri postal Antwerpen X»;

De M. Hatry au Vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques sur «l'absence de prise de position en matière de politique énergétique du gouvernement actuel».

Projet de loi ajustant le budget général des Dépenses de l'année budgétaire 1991 — Section 31 — «Ministère de l'Agriculture».

Projet de loi ajustant le budget général des Dépenses de l'année budgétaire 1991 — Section 16 — «Défense nationale» (Docs. n°s 340-1 et 2).

Ontwerp van wet houdende aanpassing van de Algemene Uitgavenbegroting van het begrotingsjaar 1991 — Sectie 13 — «Ministerie van Binnenlandse Zaken en Openbaar Ambt».

Sectie Buitenlandse Zaken. — Algemene beraadslaging. —
Sprekers: de heren Henneuse, rapporteur, De Backer, Van Wambeke, mevrouw Maes, de heer de Donnée, de heer Claes, Vice-Eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken, de heren Benker, Verreycken, de heer Derycke, staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking, toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Zaken, blz. 887 en blz. 898.

Sectie Buitenlandse Handel. — Algemene beraadslaging. —
Sprekers: de heer Peeters, de heer Derycke, staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking, toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Zaken, blz. 903.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN:

Bladzijde 898.

NAMIDDAG

INHOUDSOPGAVE:

VERLOF:

Bladzijde 905.

MEDEDELINGEN:

Bladzijde 905.

1. Arbitragehof.
2. Vergadering van de Westeuropese Unie.

VERZOEKSCHRIFTEN:

Bladzijde 905.

ONTWERPEN VAN WET EN INTERPELLATIES (Beraadslaging):

Ontwerp van wet houdende de Rijksmiddelenbegroting voor het begrotingsjaar 1992.

Ontwerp van Algemene Uitgavenbegroting voor het begrotingsjaar 1992.

Toegevoegde interpellaties:

Van de heer Verreycken tot de Vice-Eerste minister en minister van Verkeerswezen en Overheidsbedrijven over «de vertraging bij de ingebruikname van het nieuwe postsorteercentrum Antwerpen X»;

Van de heer Hatry tot de Vice-Eerste minister en minister van Justitie en Economische Zaken over «het uitblijven van een standpunt van de regering inzake energiebeleid».

Ontwerp van wet houdende aanpassing van de Algemene Uitgavenbegroting van het begrotingsjaar 1991 — Sectie 31 — «Ministerie van Landbouw».

Ontwerp van wet houdende aanpassing van de Algemene Uitgavenbegroting van het begrotingsjaar 1991 — Sectie 16 — «Landsverdediging» (Gedr. St. nrs. 340-1 en 2).

Projet de loi ajustant le budget général des Dépenses de l'année budgétaire 1991 — Section 16 — « Défense nationale » (*Docs. nos 341-1 et 2*).

Projet de loi ajustant le budget général des Dépenses de l'année budgétaire 1991 — Section 13 — « Ministère de l'Intérieur et de la Fonction publique ».

Section Justice. — Discussion générale. — *Orateurs*: MM. Hermans, rapporteur, Van Belle, Lallemand, Goovaerts, Foret, Vandenberghe, Erdman, Kuijpers, Vaes, Buelens, M. Wathelet, Vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques, p. 905.

Section Affaires économiques. — Discussion générale. — *Orateurs*: MM. Verwilt, rapporteur, Capoen, Van Walleghem, M. Wathelet, Vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques, p. 925.

Section Coopération au Développement. — Discussion générale. — *Oratrice*: Mme Verhoeven, rapporteur, p. 927.

PROPOSITION DE LOI (Dépôt):

Page 928.

MM. Geens et De Roo. — Proposition de loi abrogeant l'article 150 du Code des impôts sur les revenus, en ce qui concerne la réduction pour pensions, revenus de remplacement, prépensions, allocations de chômage et indemnités légales en matière d'assurance contre la maladie et l'invalidité».

SOIR

SOMMAIRE:

PROJETS DE LOI ET INTERPELLATIONS (Discussion):

Projet de loi contenant le budget des Voies et Moyens pour l'année budgétaire 1992.

Projet de budget général des Dépenses pour l'année budgétaire 1992.

Interpellations jointes:

De M. Verreycken au Vice-Premier ministre et ministre des Communications et des Entreprises publiques sur « le retard dans la mise en service du nouveau centre de tri postal Antwerpen X »;

De M. Hatry au Vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques sur « l'absence de prise de position en matière de politique énergétique du gouvernement actuel ».

Projet de loi ajustant le budget général des Dépenses de l'année budgétaire 1991 — Section 31 — « Ministère de l'Agriculture ».

Projet de loi ajustant le budget général des Dépenses de l'année budgétaire 1991 — Section 16 — « Défense nationale » (*Docs. nos 340-1 et 2*).

Projet de loi ajustant le budget général des Dépenses de l'année budgétaire 1991 — Section 16 — « Défense nationale » (*Docs. nos 341-1 et 2*).

Ontwerp van wet houdende aanpassing van de Algemene Uitgavenbegroting van het begrotingsjaar 1991 — Sectie 16 — « Landsverdediging » (*Gedr. St. nrs. 341-1 en 2*).

Ontwerp van wet houdende aanpassing van de Algemene Uitgavenbegroting van het begrotingsjaar 1991 — Sectie 13 — « Ministerie van Binnenlandse Zaken en Openbaar Ambt ».

Sectie Justitie. — Algemene beraadslaging. — *Sprekers*: de heren Hermans, rapporteur, Van Belle, Lallemand, Goovaerts, Foret, Vandenberghe, Erdman, Kuijpers, Vaes, Buelens, de heer Wathelet, Vice-Eerste minister en minister van Justitie en Economische Zaken, blz. 905.

Sectie Economische Zaken. — Algemene beraadslaging. — *Sprekers*: de heren Verwilt, rapporteur, Capoen, Van Walleghem, de heer Wathelet, Vice-Eerste minister en minister van Justitie en Economische Zaken, blz. 925.

Sectie Ontwikkelingssamenwerking. — Algemene beraadslaging. — *Spreekster*: mevrouw Verhoeven, rapporteur, blz. 927.

VOORSTEL VAN WET (Indiening):

Bladzijde 928.

De heren Geens en De Roo. — Voorstel van wet houdende opheffing van artikel 150 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen, in verband met de vermindering voor pensioenen, vervangingsinkomsten, brugpensioenen, werkloosheidsuitkeringen en wettelijke vergoedingen inzake ziekte- en invaliditeitsverzekering.

AVOND

INHOUDSOPGAVE:

ONTWERPEN VAN WET EN INTERPELLATIES (Beraadslaging):

Ontwerp van wet houdende de Rijksmiddelenbegroting voor het begrotingsjaar 1992.

Ontwerp van Algemene Uitgavenbegroting voor het begrotingsjaar 1992.

Toegevoegde interpellaties:

Van de heer Verreycken tot de Vice-Eerste minister en minister van Verkeerswezen en Overheidsbedrijven over « de vertraging bij de ingebruikname van het nieuwe postsorteercentrum Antwerpen X »;

Van de heer Hatry tot de Vice-Eerste minister en minister van Justitie en Economische Zaken over « het uitblijven van een standpunt van de regering inzake energiebeleid ».

Ontwerp van wet houdende aanpassing van de Algemene Uitgavenbegroting van het begrotingsjaar 1991 — Sectie 31 — « Ministerie van Landbouw ».

Ontwerp van wet houdende aanpassing van de Algemene Uitgavenbegroting van het begrotingsjaar 1991 — Sectie 16 — « Landsverdediging » (*Gedr. St. nrs. 340-1 en 2*).

Ontwerp van wet houdende aanpassing van de Algemene Uitgavenbegroting van het begrotingsjaar 1991 — Sectie 16 — « Landsverdediging » (*Gedr. St. nrs. 341-1 en 2*).

Projet de loi ajustant le budget général des Dépenses de l'année budgétaire 1991 — Section 13 — «Ministère de l'Intérieur et de la Fonction publique».

Section Coopération au Développement. — Discussion générale (Reprise). — *Orateurs*: Mmes Gysbrechts-Horckmans, Mayence-Goossens, M. de Seny, Mme Maes, MM. Snappe, Verreycken, M. Derycke, secrétaire d'Etat à la Coopération au Développement, adjoint au ministre des Affaires étrangères, p. 929.

Sections Agriculture et Classes moyennes. — Discussion générale. — *Orateurs*: MM. Leclercq, rapporteur, Houssa, Verberckmoes, De Meyer, Bouchat, Bougard, Capoen, Desutter, Van Wallegghem, Bock, M. Bourgeois, ministre des Petites et Moyennes Entreprises et de l'Agriculture, p. 940.

Ontwerp van wet houdende aanpassing van de Algemene Uitgavenbegroting van het begrotingsjaar 1991 — Sectie 13 — «Ministerie van Binnenlandse Zaken en Openbaar Ambt».

Sectie Ontwikkelingssamenwerking. — Algemene beraadslaging (Hervatting). — *Sprekers*: de dames Gysbrechts-Horckmans, Mayence-Goossens, de heer de Seny, mevrouw Maes, de heren Snappe, Verreycken, de heer Derycke, staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking, toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Zaken, blz. 929.

Secties Landbouw en Middenstand. — Algemene beraadslaging. — *Sprekers*: de heren Leclercq, rapporteur, Houssa, Verberckmoes, De Meyer, Bouchat, Bougard, Capoen, Desutter, Van Wallegghem, Bock, de heer Bourgeois, minister van de Kleine en Middelgrote Ondernemingen en Landbouw, blz. 940.

N. 32

SEANCE DU MATIN — OCHTENDVERGADERING

PRESIDENCE DE M. MOUTON, VICE-PRESIDENT
VOORZITTERSCHAP VAN DE HEER MOUTON, ONDERVOORZITTER

Le procès-verbal de la dernière séance est déposé sur le bureau.
De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

La séance est ouverte à 10 h 15 m.
De vergadering wordt geopend om 10 h 15 m.

CONGES — VERLOF

MM. Gijs, W. Martens, pour d'autres devoirs; Hatry et Ottenbourg, à l'étranger, demandent d'excuser leur absence à la réunion de ce jour.

Afwezig met bericht van verhindering: de heren Gijs, W. Martens, wegens andere plichten; Hatry en Ottenbourg, in het buitenland.

— Pris pour information.

Voor kennisgeving aangenomen.

MOTIE VAN ORDE — MOTION D'ORDRE

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer De Croo voor een motie van orde.

De heer De Croo. — Mijnheer de Voorzitter, ik wens mij als voorzitter van de commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen bij de minister en de leden van deze vergadering te verontschuldigen. Men heeft ons namelijk gevraagd de voorzitter van het Europees Parlement, de heer Klepsch, te ontvangen om 10 uur 30. Het is enigszins vervelend voor onder meer de heer Van Wambeke en nog enkele andere collega's die tijdens het debat aanwezig moeten zijn en die deze ontmoeting graag hadden bijgewoond. Ik zal hen daar moeten verontschuldigen. Ik heb helaas niet de mogelijkheid om zoals in de catechismus staat vermeld: « Terzelfder tijd op meer dan één plaats aanwezig te zijn. »

De heer Seeuws. — Al goed!

De heer De Croo. — Het zou misschien vervelender zijn mochten wij wel « le don d'ubiquité » bezitten!

Mijnheer de Voorzitter, sta mij toe van deze gelegenheid gebruik te maken om de minister te danken voor de wijze waarop hij tot nu toe vragen van de leden van de commissie heeft beantwoord en voor de ruime documentatie die wij mochten ontvangen.

Mijnheer de Voorzitter, het spijt mij dat ik de vergadering over enkele ogenblikken zal moeten verlaten. Het spijt mij ook dat ik de leden van de commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen zal moeten verontschuldigen op de ontmoeting met de heer Klepsch. Ik wilde dit uit beleefdheid tegenover de regering en de Senaat mededelen.

PROJET DE LOI CONTENANT LE BUDGET DES VOIES
ET MOYENS POUR L'ANNEE BUDGETAIRE 1992

PROJET DE BUDGET GENERAL DES DEPENSES POUR
L'ANNEE BUDGETAIRE 1992

Reprise de la discussion générale

INTERPELLATIONS JOINTES:

DE M. VERREYCKEN AU VICE-PREMIER MINISTRE ET
MINISTRE DES COMMUNICATIONS ET DES ENTRE-
PRISES PUBLIQUES SUR « LE RETARD DANS LA MISE EN
SERVICE DU NOUVEAU CENTRE DE TRI POSTAL
ANTWERPEN X »

DE M. HATRY AU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINIS-
TRE DE LA JUSTICE ET DES AFFAIRES ECONOMIQUES
SUR « L'ABSENCE DE PRISE DE POSITION EN MATIERE
DE POLITIQUE ENERGETIQUE DU GOUVERNEMENT
ACTUEL »

PROJET DE LOI AJUSTANT LE BUDGET GENERAL DES
DEPENSES DE L'ANNEE BUDGETAIRE 1991 — SEC-
TION 31 « MINISTERE DE L'AGRICULTURE »

PROJET DE LOI AJUSTANT LE BUDGET GENERAL DES
DEPENSES DE L'ANNEE BUDGETAIRE 1991 — SEC-
TION 16 — « DEFENSE NATIONALE » (Docs. nos 340-1
et 2)

PROJET DE LOI AJUSTANT LE BUDGET GENERAL DES
DEPENSES DE L'ANNEE BUDGETAIRE 1991 — SEC-
TION 16 — « DEFENSE NATIONALE » (Docs. nos 341-1
et 2)

PROJET DE LOI AJUSTANT LE BUDGET GENERAL DES
DEPENSES DE L'ANNEE BUDGETAIRE 1991 — SEC-
TION 13 — « MINISTERE DE L'INTERIEUR ET DE LA
FONCTION PUBLIQUE »

Reprise de la discussion générale

ONTWERP VAN WET HOUDENDE DE RIJKS-
DELENBEGROTING VOOR HET BEGROTINGSJAAR
1992ONTWERP VAN ALGEMENE UITGAVENBEGROTING
VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1992*Hervatting van de algemene beraadslaging*

TOEGEVOEGDE INTERPELLATIES:

VAN DE HEER VERREYCKEN TOT DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN VERKEERSWEZEN EN OVERHEIDSBEDRIJVEN OVER «DE VERTRAGING BIJ DE INGEBRIJFNAME VAN HET NIEUWE POSTSORTEERCENTRUM ANTWERPEN X»

VAN DE HEER HATRY TOT DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN JUSTITIE EN ECONOMISCHE ZAKEN OVER «HET UITBLIJVEN VAN EEN STANDPUNT VAN DE REGERING INZAKE ENERGIEBELEID»

ONTWERP VAN WET HOUDENDE AANPASSING VAN DE ALGEMENE UITGAVENBEGROTING VAN HET BEGROTINGSJAAR 1991 — SECTIE 31 «MINISTERIE VAN LANDBOUW»

ONTWERP VAN WET HOUDENDE AANPASSING VAN DE ALGEMENE UITGAVENBEGROTING VAN HET BEGROTINGSJAAR 1991 — SECTIE 16 — «LANDSVERDEDIGING» (*Gedr. St. nrs. 340-1 en 2*)

ONTWERP VAN WET HOUDENDE AANPASSING VAN DE ALGEMENE UITGAVENBEGROTING VAN HET BEGROTINGSJAAR 1991 — SECTIE 16 — «LANDSVERDEDIGING» (*Gedr. St. nrs. 341-1 en 2*)

ONTWERP VAN WET HOUDENDE AANPASSING VAN DE ALGEMENE UITGAVENBEGROTING VAN HET BEGROTINGSJAAR 1991 — SECTIE 13 — «MINISTERIE VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN OPENBAAR AMBT»

Hervatting van de algemene beraadslaging

M. le Président. — Mesdames, messieurs, nous reprenons l'examen des projets de loi relatifs au budget des Voies et Moyens et au budget général des Dépenses pour l'année budgétaire 1992, auxquels sont joints deux interpellations ainsi que quatre projets de loi ajustant le budget général des Dépenses de l'année budgétaire 1991.

Dames en heren, wij hervatten de bespreking van de ontwerpen van wet betreffende de Rijksmiddelenbegroting en de Algemene Uitgavenbegroting voor het begrotingsjaar 1992, waaraan twee interpellaties zijn toegevoegd evenals vier ontwerpen van wet houdende aanpassing van de Algemene Uitgavenbegroting van het begrotingsjaar 1991.

Nous abordons l'examen général de la section relative aux Affaires étrangères.

Wij beginnen met de algemene bespreking van de sectie Buitenlandse Zaken.

La parole est à M. Henneuse, rapporteur.

M. Henneuse, rapporteur. — Monsieur le Président, mon rapport oral sera particulièrement bref, ce que vous comprendrez aisément. En effet, *stricto sensu*, la discussion devait porter sur les moyens budgétaires mis à la disposition du ministère des Affaires étrangères et du Commerce extérieur. Or, il apparaît que ce budget représente 1,2 p.c. du budget total hors charges d'intérêt. Il est donc clair qu'il se situe en dehors du grand débat d'assainissement budgétaire. Il n'a d'ailleurs pas fait l'objet de discussions en commission et a recueilli un vote classique de huit voix contre cinq.

Néanmoins, lors de trois réunions, nous avons eu l'occasion de débattre de nombreux problèmes. Pour reprendre une expression du Premier ministre, on peut dire que les problèmes de relations extérieures sont inversement proportionnels à la somme budgétaire. L'importance des sujets traités est telle que, finalement, leur examen ne se terminera pas avec ce débat budgétaire et, comme vient de le dire le président de la commission, nous comptons bien obtenir d'autres informations d'une manière aussi ponctuelle que possible.

Il a tout d'abord été question de la situation de la Belgique dans différents organismes internationaux, à commencer par l'ONU dont le rôle est manifestement renforcé. Jusqu'au 31 décembre, la Belgique est membre du Conseil de sécurité dont elle assure d'ailleurs la présidence jusqu'à la fin du mois de juin. Ce rôle accru de l'ONU correspond à une prise de conscience générale de la nécessité de mener des politiques de paix, de sécurité, de désarmement et de respect des droits de l'homme, ce qui correspond tout à fait à la déclaration gouvernementale.

Il a été question également d'autres organismes, l'UEO, l'OTAN, la CSCE ainsi que du corps militaire franco-allemand qui n'est pas aussi récent qu'on pourrait le croire. Tous ces organismes forment des cercles de compétences qui, parfois, se chevauchent. Il est donc souhaitable d'affiner ces compétences et de mieux sérier les prises de position.

Bien sûr, la Communauté européenne, le Traité de Maastricht, l'approfondissement de la Communauté, son élargissement, son déficit démocratique, le retard de la Belgique dans l'application de la réglementation européenne, la prochaine présidence belge du Conseil des ministres, le paquet Delors II, voilà toute une série de problèmes qui ont été abordés, développés, débattus.

Par ailleurs, l'évolution de l'ancien bloc soviétique et de ses anciens satellites a amené, comme tout le monde le sait, d'énormes problèmes économiques et de démocratisation, sans oublier les conflits. En particulier, nous avons longuement traité de la situation de l'ex-Yougoslavie, de la Bosnie-Herzégovine et de la reconnaissance éventuelle de la Macédoine. Pour continuer le tour de l'Europe, il a été question de la Turquie, du problème des minorités et particulièrement du problème kurde.

Nous avons discuté également du Moyen-Orient, de l'Algérie, du Maroc et du problème sahraoui, des dangers de l'intégrisme religieux et de la dispersion des technologies nucléaires.

En ce qui concerne les relations Nord-Sud, la commission a souhaité que la coopération au développement s'effectue dans un souci toujours croissant de respect des droits de l'homme et de la démocratie dans les pays aidés. Le Zaïre a été l'objet d'une longue discussion, trop longue pour que je puisse vous en faire le rapport aujourd'hui, comme je l'ai dit tout à l'heure.

Mon intervention à cette tribune me donne aussi l'occasion de remercier sincèrement les services du Sénat qui, malgré le congé de l'Ascension, ont tenu à ce que ce rapport soit rédigé dans les meilleures conditions possibles, de féliciter le président De Croo, qui nous a quittés, pour la maestria dont il a fait preuve dans la direction des débats, de remercier le cabinet de M. le Vice-Premier ministre de la rapidité avec laquelle il a fourni les renseignements demandés par la commission et, enfin, de vous faire part de la satisfaction des membres de la commission, relayés en cela par les représentants de l'opposition et le président De Croo, quant à l'excellence du débat qui a eu lieu et la confiance manifestée à l'égard de M. le Vice-Premier ministre, chargé des Affaires étrangères.

La Belgique est un petit pays et les modifications qui interviendront encore à l'avenir dans ses compétences internes donneront peut-être lieu à des difficultés. Le principal souhait que je désire émettre est que cette petite nation garde toujours sa place sur le plan des relations extérieures. Nous devons à tout prix privilégier le compromis au détriment de l'affrontement. (*Applaudissements.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer De Backer.

De heer De Backer. — Mijnheer de Voorzitter, ik sluit mij aan bij de dankbetuiging die de voorzitter van de commissie heeft gericht tot de minister, tot de diensten en tot de rapporteur, de heer Henneuse.

Niet alleen werd er een omstandig, correct en volledig verslag afgeleverd, maar door de opname van de vele belangrijke bijlagen vormt het verslag ook een echt werkinstrument voor de leden van de commissie.

Mijnheer de minister, ik heb vernomen dat u deze voormiddag nog andere verplichtingen hebt. Ik zal dus mijn best doen om zo bondig mogelijk te zijn en alleen het essentiële aan te halen.

In het kader van deze bespreking zal ik hoofdzakelijk aandacht besteden aan een drietal belangrijke punten die ons buitenlands beleid op vrij korte termijn kunnen of zullen beïnvloeden.

Eerst zal ik refereren naar de geplande, hopelijk zeer spoedige ratificatie van het Verdrag van Maastricht, alsmede naar de verdere noodzakelijke totstandkoming van de Economische en Monetaire Unie. De Deense afwijzing bij referendum dat gisteren werd gehouden zal de vlotte afhandeling hiervan zeker niet bevorderen. Toch dring ik erop aan, mijnheer de minister, alles in het werk te stellen om samen met onze partners het gepaste scenario uit te werken om de ingeslagen weg resoluut te blijven volgen. Wij bevinden ons immers op dit vlak op een *point of no return*.

Vervolgens zal ik een aantal knelpunten onder de loep nemen die een spoedige ratificatie van de Schengen-verdragen in de weg kunnen staan.

Ten derde zal ik enige bedenkingen maken bij de noodzakelijke prioriteiten die zouden moeten worden in acht genomen bij de verdere uitstippeling van een toekomstig Europees veiligheidsbeleid.

Ik meen mij niet te vergissen, wanneer ik zeg dat op Europees vlak de regering meermaals haar voornemen heeft bevestigd, en nogmaals heeft herhaald tijdens de bespreking van deze begroting, het Verdrag van Maastricht nog dit jaar te ratificeren en de volledige toepassing ervan te verzekeren in overleg met de Gemeenschappen en de Gewesten.

Mijnheer de minister, ik noteer — en dit niet met ongenoegen — dat u, naar aanleiding van de Deense afwijzing, hedenmorgen op BRTN verklaarde dit ten spoedigste te willen realiseren.

Een belangrijk artikel in het verdrag betreffende de Europese Unie is ongetwijfeld artikel 8b, dat een burgerschap van de unie instelt. Dit impliceert dat ten laatste vanaf 31 december 1994 een burger van de unie, dit is elke persoon die de nationaliteit van één van de lidstaten bezit, stemrecht heeft en zich kandidaat kan stellen bij de gemeenteraadsverkiezingen van de lidstaat waar hij verblijft. Dit actieve en passieve stemrecht zou vanaf 31 december 1993 ook al moeten gelden voor de verkiezingen van het Europees Parlement.

De Raad van State verklaart in zijn advies over het wetsontwerp houdende ratificatie van het Verdrag van Maastricht dat eerst artikel 4 van de Grondwet over de politieke rechten moet worden gewijzigd om het gemeentelijk stemrecht voor EG-onderdanen mogelijk te maken.

Blijkens regeringsmededelingen zou de regering niet betwisten dat een herziening van de Grondwet nodig is, maar dit hoeft volgens de regering niet vóór de ratificatie van het akkoord. De regering redeneert immers dat het verdrag geen onmiddellijk gevolg heeft. Hij is ook juist dat het verdrag bepaalt dat voor het uitoefenen van het stemrecht op Europees niveau nadere richtlijnen zullen worden opgesteld vóór het einde van 1994.

Dit neemt echter niet weg, mijnheer de Voorzitter, dat ik mij namens de PVV-fractie toch ernstige bedenkingen maak bij deze wijze van redeneren.

Ten eerste vind ik het in een internationale context onbegrijpelijk dat een advies van de Raad van State gewoon wordt genegeerd, zeker in een aangelegenheid waarmee geen enkele politieke opportuniteit gemoeid is.

Ten tweede geloven wij dat België zich op Europees en internationaal niveau zeer eigenaardig opstelt. Zover ik weet volgt geen enkel ander Europees land, waar een grondwetswijziging noodzakelijk is voor de ratificatie van het Verdrag van Maastricht, de weg van de omgekeerde procedure. Wanneer men een dergelijke redenering naar het dagelijkse leven doortrekt, dan zou een gelijkaardige handelwijze van een partner als « hoogst onbetrouwbaar » of als « vertrouwensbelemmerend » worden omschreven.

Trouwens, wat is nog de waarde van de belofte van de regering om bijkomende richtlijnen, die op Europees vlak zullen worden uitgewerkt, zo snel mogelijk in de Belgische wetgeving om te zetten, als de herziening van artikel 4 van onze Grondwet achterwege blijft?

De redenering dat het verdrag geen onmiddellijk gevolg heeft, lijkt mij eerder een drogreden te zijn. Kan de minister mij dan ook de werkelijke reden mededelen?

Indien mijn vraagstelling voorbarig is, dan nodig ik de regering met aandrang uit het advies van de Raad van State te volgen en eerst artikel 4 van de Grondwet te herzien.

Mijnheer de Voorzitter, ik ben het immers volkomen eens met de gedachtegang ontwikkeld door onze minister van Buitenlandse Zaken, wanneer hij in de Kamer van volksvertegenwoordigers naar aanleiding van de bespreking van de Uitgavenbegroting 1992 verklaarde — u kunt dit terugvinden op bladzijde 161 van het zeer uitgebreid verslag en in de tekst over de uiteenzetting van de minister gehouden in de Senaat en eveneens opgenomen in ons verslag op bladzijde 4 — « onze internationale geloofwaardigheid begint immers binnen onze grenzen ».

Of moet ik uit de hele evolutie van dit dossier afleiden dat de regering eerder geneigd is het Adviescomité voor de Europese aangelegenheden gelijk te geven, wanneer het verklaart dat het democratisch deficit nog groter wordt na het Verdrag van Maastricht? De nationale parlementen moeten immers een deel van hun bevoegdheden afstaan aan het Europese echelon, maar het Europese Parlement krijgt er weinig of geen nieuwe bij.

Het Europese Parlement kan zelfs weinig of geen controle uitoefenen op de nieuwe Europese bevoegdheden. Het gaat hier, zoals bekend, om materies die intergouvernementeel worden behandeld. Zo blijft het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid in wezen intergouvernementeel, evenals Justitie en Binnenlandse Zaken. Dat was één van de redenen waarom wij in het Adviescomité betreurd hebben dat de Europese Commissie een aantal aangekondigde maatregelen inzake de voltooiing van de interne markt niet heeft verwezenlijkt. Ik vermeld hier het asielrecht, de drugbestrijding en de afschaffing van de interne grenscontroles.

Of is er misschien nog een andere reden? In juni 1991 keurde de Kamer van volksvertegenwoordigers een resolutie goed waarin stond dat « ze onder geen beding haar goedkeuring zal hechten aan verdragswijzigingen indien de resultaten niet in overeenstemming zijn met de slotverklaring van de Conferentie van nationale parlementen van 30 november 1990 ». Deze slotverklaring handelde precies over het democratisch deficit. Is de regering misschien daarom bang niet de vereiste meerderheid te halen voor de herziening van artikel 4 van onze Grondwet?

Mijnheer de Voorzitter, als tweede punt betreffende het Europees niveau wil ik even het zogenaamde pakket-« Delors II » nader analyseren. Dit pakket moet de Europese Gemeenschap de middelen geven om de verantwoordelijkheden op te nemen, die haar door de lidstaten werden toevertrouwd. Tevens zal het de vier minst bevooroordeelde landen van de Gemeenschap een kans bieden hun economische achterstand in te halen om voluit deel te nemen aan de Economische en Monetaire Unie.

De Monetaire Unie, zoals die gestalte heeft gekregen in het Verdrag van Maastricht, zal een aanzienlijke weerslag hebben op de nationale staatshuishoudingen en van elke lidstaat van de Europese Gemeenschap vergt dat hij vooraf aan een aantal strenge eisen voldoet. Op het ogenblik voldoen slechts twee lidstaten aan al deze eisen, terwijl de overige, waaronder België, hieraan slechts gedeeltelijk voldoen.

Ook mevrouw de minister van Begroting heeft gisteren in haar antwoord op de algemene bespreking naar de positie van België verwezen.

Ook al heeft de Belgische regering Maastricht als een groot succes bestempeld, ook al moesten in verband met de zogenaamde *opting-out-clausule* toegevingen worden gedaan, met name aan Groot-Brittannië, toch moet ik nu vaststellen dat de Belgische regering Maastricht eerder koel onthaalt en met gemengde gevoelens aankijkt tegen haar politieke bereidheid om de eigen

verantwoordelijkheid in de Europese Gemeenschap te blijven opnemen, ook in het kader van de toekomstige financiering van de Gemeenschap, zoals die uit het Verdrag van Maastricht voortvloeit.

Onze regering maakt ter zake inderdaad een aantal diplomatisch omsluisende bedenkingen, indien niet ernstige reserves. Er overheerst een globale bekommerning om de door de Commissie voorgestelde verhogingen gevoelig af te zwakken.

Een andere belangrijke reserve wordt gemaakt ten opzichte van de voorgestelde structuur op het gebied van de inkomsten. Naar verluidt zou onze regering veeleer streven naar een vijfde inkomstenbron. In hoeverre kan ons land al deze reserves blijven opstapelen zonder het risico te lopen de Europese trein te missen? Of wordt Europa als de grote boeman voorgesteld ter verdoezeling van de eigen onmacht om de Belgische overheidsfinanciën effectief en adequaat te saneren? Wat er ook van zij, ik heb het gevoel dat België een dubbele kans zou kunnen laten voorbijgaan.

Een eerste belangrijke kans die kan worden gemist is de mogelijkheid om in Beneluxverband een meer dan actieve rol te gaan spelen in het kader van de Economische en Monetaire Unie. Weliswaar werd de Benelux al in 1979, toen het Europees monetair stelsel het licht zag, een beetje weggedrongen door de Europese dimensie. Niettemin was de Benelux er in geslaagd zijn identiteit te bewaren en kon in het Europese concept een eigen plaats blijvend worden ingenomen door zich op onderling overleg en gezamenlijke standpunten te concentreren. Aldus kon een tegenwicht worden gevormd tegen de grotere Europese Staten met een groter aantal inwoners.

Eenzelfde gedragslijn zou nu kunnen worden gevolgd in verband met de Monetaire Unie, waarover in Maastricht afspraken zijn gemaakt. Voor de Benelux is nog altijd een, zij het dan eerder bescheiden, rol weggelegd. Maar daarvoor is het ook noodzakelijk dat er een eensgezinde toetreding van de drie Beneluxlanden tot de Monetaire Unie wordt tot stand gebracht. België dreigt door zijn reserves deze solidariteit te doorbreken en hierdoor elke mogelijkheid om binnen de Benelux een versterkte positie na te streven van meet af aan te kelderen.

Een tweede kans die wij dreigen te missen betreft de Europese Centrale Bank. Ook hier kan de Benelux zijn wezenlijke bijdrage leveren aan het beleid dat zal worden gevoerd met het oog op de totstandkoming van deze Europese Centrale Bank. Met name zullen de bevoegdheden van die bank moeten worden afgebakend, vooral haar beleid inzake stabiele prijzen. Als de Beneluxlanden ter zake geen gemeenschappelijk standpunt innemen, zouden ze ten opzichte van de grotere Europese Staten wel eens weinig inspraak kunnen hebben in de besluitvorming over die belangrijke vraagstukken. Ook hier kan de verdere houding van de Belgische regering bepalend zijn voor deze samenwerkingsverbanden.

De heer Swaelen treedt als voorzitter op

Ik roep de Belgische regering op om alles in het werk te stellen om opnieuw in de kring van de Beneluxsolidariteit te treden en haar mogelijk isolement, waarop zij zou kunnen afstevenen, te laten vallen.

Mijnheer de Voorzitter, in een tweede punt — zij het dan beknopt — wil ik het hebben over de ratificatie van de Verdragen van Schengen. Behalve Frankrijk, waar de Kamers de bekrachtigingswetten hebben goedgekeurd, staat men in Duitsland, Nederland, Luxemburg en in ons land nagenoeg nergens. Ik noem deze vijf landen omdat voor de inwerkingtreding van de Verdragen van Schengen alleen de ratificatie noodzakelijk is door de vijf oorspronkelijke partners.

In Duitsland heeft deze aangelegenheid al heel wat discussie uitgelokt. De Duitse regering wil immers het Schengenakkoord aan een asielrecht koppelen. Duitsland wil het nogal soepele asielrecht aanpassen aan de standaard van klassieke democratieën zoals Frankrijk en/of Groot-Brittannië.

Er wordt zelfs door velen een grondwetsherziening noodzakelijk geacht om in staat van rechtsgelijkheid deel te kunnen nemen aan het akkoord van Schengen, waardoor vanaf volgend jaar de grenscontroles in West-Europa moeten wegvallen.

De bestaande grondwettelijke regeling belet de Duitse autoriteiten asielzoekers, die via een andere verdragsstaat het land binnenkomen, terug te sturen, zoals het akkoord bepaalt. Een ander standpunt streeft eerst een Europese asielregeling na, voordat kan worden gedacht aan een grondwetswijziging. Ook in Nederland heeft men moeilijkheden. Daar heeft de Raad van State een negatief advies uitgebracht.

Mag ik vernemen welke houding de Belgische regering inneemt? Maar al te vaak wordt eenvoudig verwezen naar het uit te brengen advies van de Raad van State. Ongeacht dit advies van de Raad van State deelt de regering de mening eerst een Europese asielregeling uit te werken alvorens de Schengenakkoorden te ratificeren?

Wat met de praktische toepassing van deze akkoorden? Is de regering effectief voorbereid om de nieuwe situatie, voortspuitend uit deze verdragen, in de praktijk te kunnen omzetten?

Tenslotte wou ik het nog even hebben over het Europees veiligheidsbeleid. Ik beaam volkomen uw visie, mijnheer de minister, waar u stelt dat het van essentieel belang is dat de twaalf EG-partners gemeenschappelijke standpunten innemen inzake buitenlands en veiligheidsbeleid, zoals het Verdrag van Maastricht dat trouwens bepaalt.

Dit blijkt echter om historische redenen niet op alle vlakken mogelijk te zijn. De houding van Griekenland, daags na het afkondigen van de maatregelen door de Veiligheidsraad met betrekking tot het Joegoslavisch conflict, is hiervan een duidelijke illustratie.

Zo denk ik onder meer aan de rol die is weggelegd voor de NAVO. Ik wil het hier niet hebben over de defensieplanning en de nieuwe noodzakelijke commandostructuur van de NAVO. Ik wil het eerder hebben over politieke thema's die ongetwijfeld aan de orde zullen staan op de eerstvolgende Noordatlantische Raad die morgen te Oslo wordt gehouden. Ik denk onder meer aan de uitvoering van opdrachten in dienst van de Conferentie voor de veiligheid en samenwerking in Europa, de VSE, aan de relatie met een Europese defensie-entiteit in de Westeuropese Unie, de WEU en aan de samenwerking met landen uit Centraal- en Oost-Europa. Dat deze landen om deze samenwerking staan te springen, bewijzen hun talrijke pleidooien tijdens de recente NAA-conferentie van half mei te Banff-Canada.

De discussies zijn ongetwijfeld een duidelijke illustratie van de voortschrijdende Europeanisering van de NAVO. Op de top in Rome lag het accent nog op de opdrachten in het kader van de Verenigde Naties, mede onder invloed van de lessen uit de Golfoorlog. Vandaag ziet de NAVO haar rol beperkter op het Europees continent. Men stelt zich vragen over de rol van Canada en de Verenigde Staten in dit geheel.

De houding van de Belgische regering ter zake blijft vooralsnog vrij onduidelijk. Hoe ziet de Belgische regering de rol en de opdrachten van de Verenigde Staten van Amerika en Canada in een herdachte NAVO-strategie? Wat denkt de Belgische regering van de idee van de NAVO als militaire partner van van de CVSE, en van de WEU als militaire partner van de Europese Gemeenschap?

Het is wenselijk dat de Belgische regering een duidelijke uitspraak ter zake doet, zeker nu er alsmear meer overleg komt tussen de NAVO-lidstaten en de Europese landen die eveneens zitting hebben in de CVSE?

We beleven het herschrijven van een stuk geschiedenis, zowel op wereldvlak als op Europees vlak. Het veiligheidsbeleid op wereldvlak onderging een niet voor waar te houden metamorfose. Dit heeft vanzelfsprekend repercussies op de defensieplanning en defensiestrategie op het Europese continent. Ongeveer gelijktijdig werd een belangrijke vooruitgang geboekt op het vlak van de Europese Unie. België staat voor de uitvoering van belangrijke engagementen. De regering plaatst echter bij een aantal punten nog vraagtekens. Dit is voor de PVV-senaatsfractie geen bewijs van een wel omschreven, gefundeerd en evenwichtig regeringsbeleid. Ons buitenlands beleid geeft de indruk te lijden aan oppervlakkigheid en korte-termijnvisie. Wij zagen veel liever een grondig beleid met lange-termijnvisie.

Mijnheer de minister, uw middelen zijn daarenboven bijzonder gering. Zij bedragen maar 0,5 pct. van de totale staatsbegroting. Zelfs indien men geen rekening houdt met de kredieten opgenomen om de rentelast en de aflossing van de openbare schuld te dekken, vertegenwoordigen de middelen nog altijd minder dan 1,2 pct. van dezelfde begroting. Dit toont nog maar eens de dwingende noodzaak aan van een gewijzigd budgettair beleid. Wij kunnen dit alleen maar betreuren. Dit beperkt immers ook de specifieke bijdragen die België kan leveren tot de acties van de Verenigde Naties om de vrede te bewaren of te herstellen of tot de humanitaire acties ten voordele van bevolkingsgroepen die het slachtoffer zijn van ernstige conflictsituaties, die internationale solidariteitsacties rechtvaardigen.

De PVV-senaatsfractie zal deze sectie van de Algemene Uitgavenbegroting niet goedkeuren. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Van Wambeke.

De heer Van Wambeke. — Mijnheer de Voorzitter, met enige schroom sta ik hier op het spreekgestoelte waarop ik elf jaar geleden mijn maiden-speech hield tijdens de bespreking van de begroting van Landsverdediging. U zat toen op de regeringsbanken. In die bewuste periode gingen de debatten over de raketten die in Europa zouden worden geplaatst. Ook vandaag zal ik vooral spreken over een aangelegenheid die zowel burgerlijke als militaire aspecten heeft.

Is er, na het einde van de Koude Oorlog, nog leven voor het Noord-Atlantisch Bondgenootschap? Dit is meer dan een louter rethorische vraag, omdat de gebeurtenissen van de afgelopen twee jaar bij velen de vraag naar het verder bestaan van de verdragsorganisatie hebben opgeroepen.

De verantwoordelijken in de NAVO en in de zestien lidstaten hebben vrij spoedig elke twijfel daarover weggenomen. Reeds op 5 en 6 juli 1990, naar aanleiding van de NAVO-top in Londen, werd duidelijk gemaakt dat het bondgenootschap aan een ingrijpende transformatie zou beginnen, weliswaar met het blijvende doel om, in samenwerking met alle landen van Europa, op het continent een duurzame vrede tot stand te brengen.

De Top van Rome, op 7 en 8 november 1991, had plaats op de vooravond van de ontbinding van de Sovjetunie en de totstandkoming van het Gemeenebest van Onafhankelijke Staten. Deze top was in velerlei opzichten belangrijk. Hij maakte de weg vrij voor een institutionalisering van de betrekkingen tussen NAVO-lidstaten en de gewezen lidstaten van het Warschaupact die een concretisering zou vinden in de Noordatlantische Samenwerkingsgraad. Hij gaf de aanzet tot een diepgaande herziening van de NAVO-strategie, waarbij een groot aantal van de fundamentele principes inzake veiligheid werden herbevestigd. Er werden ook nieuwe elementen vooropgezet die een radicaal verlaten van oude standpunten inhouden. In de derde plaats werden de verhoudingen tot de CVSE duidelijk gemaakt en werd de wens uitgedrukt dat de conferentie tot een effectief veiligheidsforum zou uitgroeien. Tenslotte werd ruime aandacht besteed aan de uitbouw van de Europese pijler binnen de NAVO.

De geschiedenis staat evenwel niet stil en binnen een tijdstip van enkele weken hebben drie belangrijke bijeenkomsten plaats: de NAVO-Raad op 4 en 5 juni in Oslo, de Raad van de ministers van Buitenlandse Zaken en van Landsverdediging van de WEU op 19 juni in Bonn en de CVSE-toetsingsconferentie te Helsinki in de loop van juli.

Voor de NAVO-Raad is niet van belang ontbloot, omdat hij zijn houding moet bepalen ten aanzien van twee punten: het Nederlands voorstel om de NAVO, op vraag van de CVSE, in de toekomst vredesoperaties te laten uitvoeren in Oostelijk Europa en de door Mitterrand en Kohl op 21 mei in La Rochelle aangekondigde oprichting van een Eurokorps, dat operationeel moet zijn in 1995, één jaar na de terugtrekking van de laatste Sovjettroepen uit Duitsland.

Het gaat hier om twee controversionele punten. Met het voorstel om van de NAVO een *peacekeeping force* te maken, stapten men af van de traditionele stelregel dat de NAVO haar militaire operaties zou beperken tot West-Europa en dat haar tot nu toe defensieve opdracht zou worden uitgebreid tot hulp bij de stabilisering van Oost-Europa. Daar ontstaat nu een vacuum door de terugtrekking van de Sovjet-strijdkrachten. Het Nederlands voorstel gaat ervan uit dat de NAVO, in tegenstelling tot de Westeuropese Unie, zowel de noodzakelijke technische middelen heeft zoals infrastructuur, logistiek en operationele capaciteiten, als de noodzakelijke politiek-militaire gezagsstructuur.

Hierbij valt een en ander aan te stippen. Naast de Verenigde Naties zou nu ook de NAVO vredesbewarende-opdrachten krijgen, zij het beperkt tot het Europees continent. Aan het zenden van een UNO-vredesmacht gaan langdurige en moeizame besprekingen vooraf en Europa is voor de wereldorganisatie zeker geen prioritair continent. Bovendien zijn de UNO-blauwhelmen maar licht gewapend, zodat zij in feite niet kunnen optreden tegen zwaarbewapende legereenheden.

Vervolgens is de CVSE niet meer dan een conferentie, zonder enig juridisch statuut. Hoe er moet worden beslist, is nog niet bepaald, maar men gaat uit van het begrip « consensus min één », met andere woorden, eensgezindheid min het overtredend land, waarheen een NAVO-vredesmacht zou moeten worden gestuurd, maar de CVSE telt niet minder dan 52 leden. Volgens het Nederlands voorstel zou de CVSE geval per geval moeten voorleggen aan de NAVO die op haar beurt elke aanvraag formeel zou moeten aanvaarden. Daarenboven zou niet elk land van de alliantie worden verplicht deel te nemen aan de vredesoperaties.

Voor de NAVO zou een dergelijke opdracht een nieuwe horizon openen. In plaats van het handhaven van een conventionele en nucleaire afschrikking komt er een totaal andere vorm van militaire activiteit, op een ander operatieterrein, met andere wapentypes en met een inzet van vooral professionelen. Ook hier vindt men een bijkomend argument tegen de handhaving van de dienstplicht.

In laatste instantie is er het Duits probleem. Een NAVO-vredesmacht zonder Duitsland heeft weinig zin, maar de Duitse grondwet verbiedt nog steeds het inzetten van Duitse troepen buiten het NAVO-verdragsgebied.

Dit brengt ons tot het punt over het « out of area »-optreden, dat reeds vaak werd ter discussie gesteld, maar waarvoor ook bij ons nog steeds geen oplossing werd gevonden. In dit verband wijs ik op de motie van Traa, lid van de PvdA in de Nederlandse Tweede Kamer, die op 17 juni 1991 in de Defensiecommissie werd aangenomen en die een optreden « out of area » goedkeurt, onder de volgende voorwaarden: ten eerste, alleen in internationaal verband; ten tweede, in overeenstemming met het UNO-Handvest en bij voorkeur op basis van een veiligheidsresolutie; ten derde, mits overeenstemming van alle betrokken partijen bij optreden buiten UNO-verband en ten vierde om een grootscheepse massale schending van de elementaire mensenrechten in het kader van een humanitaire noodoperatie te kunnen afwenden.

Het ware nuttig te vernemen welke houding België gaat aannemen in Oslo en of ons land zich schaart achter het Nederlands voorstel om de NAVO als vredesmacht te laten optreden in Europa.

Het tweede punt dat een serieuze controverse oproept, is het Frans-Duitse Eurokorps dat met bijzonder weinig sympathie werd begroet in NAVO-milieus. Het Eurokorps, een legerkorps van 35 à 40 000 manschappen, is een Frans-Duits initiatief dat tevens open staat voor de zeven overige WEU-lidstaten, met een driedovoudige opdracht: de verdediging van Europa, het behoud of het herstel van de vrede buiten het traditionele NAVO-gebied en het uitvoeren van humanitaire opdrachten.

Voor de verdediging van Europa handelt het Eurokorps in overeenstemming met de artikelen 5 van het Verdrag van Brussel en van het Verdrag van Washington die beide de lidstaten ertoe verplichten hulp en militaire bijstand te verlenen aan lidstaten die het slachtoffer van een buitenlandse agressie zijn. De manschap-

pen van het Eurokorps dragen derhalve een dubbele helm: deze van de NAVO en deze van de WEU. Het korps zelf is niet permanent toegewezen aan de NAVO; zo nodig kan het ter beschikking worden gesteld van het geallieerd opperbevel, op basis van akkoorden die alsdan zullen worden gesloten.

De tweede opdracht heeft betrekking op operaties tot handhaving of herstel van de vrede. De bedoeling is niet dat korps te onttrekken aan de NAVO, maar het in te zetten voor operaties, waarin de Atlantische Alliantie zich niet wenst te engageren. Volgens de initiatiefnemers zouden eventuele tussenkomsten de beginselen van het UNO-Handvest moeten eerbiedigen, maar daarentegen niet voorafgaandelijk de medegoedkeuring van de organisatie moeten krijgen. Het is hier zonder meer duidelijk dat verarring met een mogelijke NAVO-vredesmacht voor de hand ligt. Een UNO-, een NAVO- en een Frans-Duitse of Europese vredesmacht, dit is ongetwijfeld van het goede teveel. Heel wat belangrijker is dat men hier een *peacemaking force* op het oog heeft en dit gaat heel wat verder dan strijdende partijen uit mekaar houden.

Het ligt voor de hand dat de uitvoering van humanitaire opdrachten of het optreden als «Groenhelmen» kan gebeuren ten voordele van de WEU. Vraag is evenwel of daarvoor een Europees legerkorps moet worden opgericht.

Vanuit Nederland, maar ook vanuit de Verenigde Staten en Groot-Brittannië, zijn er nogal wat bezwaren. Er is immers sprake van de oprichting van een Raad voor het Eurokorps en van een gemeenschappelijk comité, die verantwoordelijk zullen zijn voor de militair-politieke coördinatie tussen de deelnemende landen en voor de betrekkingen met de NAVO, de WEU en andere internationale organisaties. Daarenboven vindt zeker Nederland dat een apart Europees optreden de Atlantische samenhang binnen de NAVO kan aantasten. Dat Nederland hiervoor de steun van de Britten krijgt, hoeft geen betoog.

Het is derhalve niet verwonderlijk dat de nieuwe Britse minister van Defensie, Rifkind, tijdens zijn eerste publiek optreden de WEU als kern van een Europees defensiesamenwerking beklemtoonde, toen hij op 14 mei in het «Kings College Center for Defense Studies» onder meer zei: «The tasks of the West-European Union could take on included 'crisis management outside Europe' where European interests had to be protected, as well as peace-keeping, humanitarian and rescue missions inside and outside Europe.»

President Mitterrand en bondskanselier Kohl hebben hun ogen vooral gericht op België, Luxemburg en Spanje, om aan te sluiten bij het Eurokorps dat per 1 oktober 1995 operationeel moet zijn. Tijdens een radio-interview op 21 mei zei onze minister van Landsverdediging niet *a priori* tegen het initiatief te zijn, maar wel enkele voorwaarden te hebben, onder meer dat de eenheden die ons land eventueel ter beschikking zou stellen, dezelfde zijn die in NAVO-verband worden ingezet. Volgens de minister moet het Eurokorps afhangen van de WEU, als politieke autoriteit, maar mag het zeker de NAVO niet verzwakken.

Ik meen dat premier Dehaene tijdens zijn ontmoeting met bondskanselier Kohl ook deze voorwaarden heeft beklemtoond. Het ware wenselijk dat wij ook in het Parlement zouden horen welke houding ons land ter zake zal aannemen. Of moeten wij wachten tot 19 juni om te vernemen wat ons land zal doen?

De CVP is het volkomen eens met degenen die de Amerikaanse aanwezigheid op het Europees continent, zij het in sterk verminderde vorm, bestendigd wensen. Wij kunnen niet vergeten dat dank zij deze permanente aanwezigheid Europa de vrijheid heeft heroverd, waarop zowel zijn voorspoed als zijn integratie werden gebouwd. Door deze aanwezigheid werden oude rivaliteiten, die voor zoveel rampspoed verantwoordelijk zijn geweest, uit de wereld geholpen en konden nieuwe bondgenootschappen tot stand komen. Mede door deze aanwezigheid werd West-Europa een bastion van vrijheid, welvaart en vrede, met een dergelijke aantrekkingskracht dat muren het letterlijk en figuurlijk begaven en wij vandaag een nieuw, voor velen onbekend werelddeel Europa hebben. Europa, maar ook de Verenigde Staten, hebben belang bij een verdere Amerikaanse aanwezigheid.

De CVP blijft voorstander van een sterke NAVO, weliswaar met een nieuwe opdracht, waarvoor alleszins minder manschappen, minder bewapening en zeker een minimum aan nucleaire wapens nodig zijn. Wij pleiten derhalve voor de correcte uitvoering van CFE I en voor de totstandkoming van CFE II, tenzij de landen van Europa, zonder verdrag, automatisch en spontaan zouden overgaan tot een gevoelige inkrimping van manschappen en arsenalen.

De CVP is van oordeel dat de WEU kan uitgroeien tot een volwaardige Europese pijler, op voorwaarde dat de overige EG-landen daartoe toetreden. Momenteel is het nog steeds een mengmoes van jewelste: landen die lid zijn van de EG, de NAVO en de WEU, van de EG en de NAVO, van de EG alleen, van de NAVO alleen, terwijl er nu ook leden zijn van de Noordatlantische Samenwerkingsraad, straks geassocieerde leden en waarnemers van de WEU, nog steeds neutralen, maar gelukkig allemaal lid van de CVSE. Hier zou toch enige orde moeten worden geschapen. Met generaal Galvin, de ontslagnemende opperbevelhebber van de geallieerde strijdkrachten in Europa, zijn wij het eens dat een aparte commandostructuur voor de WEU overbodig is omdat deze enkel tot verarring aanleiding zou geven.

Is er vandaag nog leven voor de NAVO? Wij stelden deze vraag bij het begin van deze uiteenzetting. Ons antwoord is volmondig ja. Ook de Atlantische Verdragsorganisatie kan niet blind zijn voor de grondige verschuivingen die zich in Europa hebben voltrokken. Na Oslo, Bonn en Helsinki zullen wij wellicht, zo niet een herboren, dan toch een gerevitaliseerde NAVO kunnen begroeten.

Mijnheer de minister, gelet op de bijeenkomst van de Raad morgen in Oslo heb ik mijn uiteenzetting beperkt tot de NAVO. Aangezien ik in dit debat de enige spreker van de CVP ben, wil ik uiting geven aan een zekere ontgoocheling die ons bekruipt na de bekendmaking van de uitslag van het referendum in Denemarken. In dit verband wil ik van u graag antwoord krijgen op volgende vragen.

Welke houding neemt de regering ter zake aan? Welke consequenties heeft deze uitslag op EG-vlak? Kan na deze uitslag het leven in de Europese Gemeenschap gewoon verder gaan, met aan de ene kant lidstaten die Maastricht goedkeuren en aan de andere kant lidstaten die dat niet doen? Wat zijn volgens u de mogelijke gevolgen voor onze houding in het algemeen tegenover de kandidaat-leden die aan de deur van de Europese Gemeenschap staan te trappelen? (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan mevrouw Maes.

Mevrouw Maes. — Mijnheer de Voorzitter, ik betreurt dat onze werkzaamheden zo moeten verlopen dat een belangrijk en brandend actueel debat, dat ongetwijfeld tot indringende vragen en gedachtenwisselingen aanleiding zou moeten geven, moet worden afgewerkt in zo'n hoog tempo. Ik betreurt het dat wij niet aanwezig kunnen zijn in de Kamer, waar de heer Klepsch wordt ontvangen. Ik begrijp wel dat wij onze uiteenzettingen kort moeten houden om ten minste de minister toe te laten zijn ambtelijke plichten tegenover de voorzitter van het Europees Parlement na te komen. Daarom zal ik mij, zij het zeer tegen mijn zin, eveneens beperken wat het aantal onderwerpen betreft, maar geenszins wat betreft de intensiteit van mijn vragen.

Gisteren, in het debat over de landsverdediging hebben wij reeds gezegd dat wij in een andere wereld wakker zijn geworden, helaas een wereld met veel geweld, veel chaos en onevenwicht.

Op de vooravond van de Conferentie van Rio bloklettert een krant: «Een wereld die te vol is en te vuil.» Straks, in het debat over de ontwikkelingssamenwerking zullen wij de nota van de staatssecretaris bespreken, waarin onder andere wordt gezegd dat de rijke wereld toch niet mag vergeten dat veel kinderen krijgen voor vele arme mensen een vorm is van overlevingsstrategie.

Wij die de wereld zozeer vervuilen, hebben geen recht om daarop kritiek uit te oefenen, zolang wij zelf niet onze grote technologische kennis gebruiken om de vervuiling die wij veroorzaken te stoppen en zolang wij de overmatige rijkdom die wij produceren niet delen met de armen in deze wereld.

De beleidslijnen die door de minister van Buitenlandse Zaken werden uiteengezet, kunnen wij steunen. Het is belangrijk dat men zich richt op vrede, op ontwapening, op veiligheid, op respect voor de mensenrechten en op het versterken van de rol van de Verenigde Naties. Wij wijzen er bij deze toch op dat dit niet kritiekloos kan omdat er bijvoorbeeld in de Veiligheidsraad en in de Verenigde Naties op dit ogenblik slechts één grootmacht aanwezig is. Vaak ontbreekt een tegengewicht in de discussies, zodat de Twaalf er zich ernstig moeten over bezinnen of hun rol in deze wereld niet groter moet zijn. Dat brengt ons bij het bewustzijn dat de aarde in feite ons buitenland is en dat Europa ons vaderland is.

Anderzijds stellen wij vast dat bij dit wereldomvattend bewustzijn, dat eigenlijk een rationeel bewustzijn is, een behoefte bestaat om greep te hebben op de gebeurtenissen, een behoefte aan autonomie en aan beveiliging van de eigen gemeenschap.

Buitenlandse Zaken kan dus geen zaak zijn van ambtenaren en bureaucraten alleen. Dat kan niet in België, dat kan niet in Europa, dat kan niet in de wereld. Misschien is dat wel de grote les van het Deense referendum. De zelfverzekerde bureaucraten moeten zich bewust zijn van het gevaar dat onze Europese constructie loopt.

Voor degenen die na Wereldoorlog II zijn opgegroeid is Europa het vaderland waarvan zij dromen. Van Wilderode zegt het zo: « Toegezegd aan wie geen wanhoop kennen, weer vaderland voor zijn verstrooide kinderen. » Als wij dit vaderland laten verzinken in de mayonaise, in de euforie van een aantal ambtenaren die menen dat over de hoofden van de Europese volkeren heen beslissingen kunnen worden getroffen en die zich niet storen aan de inspraak van het volk, lopen wij kans dat het volk het grote ideaal dat wij na Wereldoorlog II in een Europa van vrede zagen niet meer erkent en niet meer als het zijne aanvaardt. Daarom is het referendum in Denemarken meer dan alleen maar een waarschuwing voor Denemarken, het is meer dan alleen maar een waarschuwing voor de Europese bureaucraten. Het is ook een waarschuwing voor de landen die al te zelfgenoegzaam hebben gedacht: « Wij zijn op weg naar Europa, niets kan ons stoppen en hoe we dat doen, heeft eigenlijk minder belang. » In heel het Parlement gaan stemmen op om de klacht tegen het democratisch deficit krachtig te laten horen, maar als de Top in Maastricht vergadert, vallen deze geluiden bijna weg. Dan beslist men dat er moet worden voortgegaan op de ingeslagen weg, want dat is goed voor de vrije markt, goed voor de koopkracht.

Mijnheer de minister, wij zijn op weg naar een Europa dat de groeiers verplicht om te blijven groeien, dat de anderen, die nog niet groeien, verplicht om mee te groeien en dat ons verplicht om te delen. Volgens het verslag van de heer Delors moeten wij zelfs delen met landen die minstens zo rijk zijn als wij. Van het verslag-Delors II hebt u zelf gezegd dat het zal moeten worden gewijzigd omdat Europa, dat conjuncturele problemen heeft omdat de zuidelijke landen armer zijn, geen Europa van twee snelheden mag worden. Daarmee zijn wij het eens.

Overigens legt dit verslag nog de verplichting op 290 van de 638 miljoen naar de armere landen te sturen, en de rest naar Frankrijk en Duitsland. Een democratisch burger kan het daar moeilijk mee eens zijn.

Wij streven niet alleen naar een Europa waar goederen en kapitalen vrij circuleren en waar de vervuiling die nog dagelijks toeneemt, onder controle wordt gehouden, wij streven ook naar een democratisch Europa. Deze vraag wordt belangrijker naarmate meer en meer landen wegzinken in de miserie en chaos.

Gisteren, na de vrij late debatten, hadden wij nog de gelegenheid een TV-uitzending te volgen, die aantoonde dat de textielarbeid vanuit ons land dreigt te verhuizen naar Polen, waar de stiksters een hele dag moeten werken voor slechts 150 frank.

De heer Claes, Vice-Eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken. — Dat is de vrije markteconomie.

Mevrouw Maes. — Mijnheer de minister, u zegt precies wat ik bedoel. De vrije markteconomie mag dan een mooi ideaal zijn, zij mag niet bestaan zonder sociale correcties. Deze sociale, democratische sokkel ontbreekt in Europa. Zodra wij het hierover eens worden, kunnen wij misschien een menselijk Europa opbou-

wen. Ik hou zeker geen pleidooi tegen Europa. Ik pleit wel voor federale verbanden die samenleven mogelijk maken, waarin tegelijkertijd de eigenheid kan worden beleefd maar ook de grotere samenhang op een democratische manier mogelijk blijft. Wij pleiten dus voor een sociaal en federaal Europa zoals wij pleiten voor een sociaal en federaal België, niet opdat België misschien niet zou blijven bestaan, maar omdat wij dromen van opbouwen en niet van afbreken.

Mijnheer de minister, wij zullen u echter niet volgen wanneer de eenmaking van Europa op een ondemocratische wijze gebeurt. In tegenstelling tot alle andere landen zal onze regering vragen het Verdrag van Maastricht goed te keuren zonder een herziening van de Grondwet betreffende het kiesrecht voor Europese burgers.

Op dit ogenblik is in Frankrijk dienaangaande een discussie aan de gang, die bijzonder moeilijk schijnt te verlopen en dit nadat de Franse regering met veel moeite een motie in verband met de Europese landbouwpolitiek heeft overleefd.

Wij kennen de resultaten van het Deense referendum en wij zijn ons bewust van de moeilijkheden van onze eigen regering. Er bestaat geen twijfel over dat de Grondwet moet worden herzien om kiesrecht op gemeentelijk vlak aan de burgers van de Europese Gemeenschap te waarborgen. Onze liberale collega heeft hierover al uitvoerig gesproken en het is ook duidelijk dat het Verdrag van Maastricht in zijn huidige vorm tegenstrijdig is met de Belgische Grondwet, die het kiesrecht voorbehoudt aan degenen die de Belgische nationaliteit bezitten.

Als het Verdrag van Maastricht niet kan worden aangenomen zonder herziening van de Grondwet rijst wel de vraag wanneer die herziening van de Grondwet moet plaatsvinden? Ik citeer uit het advies van de Raad van State over de Europese Unie: « Zoals hiervoor is opgemerkt heeft het Verdrag van Maastricht tot doel op gemeentelijk vlak kiesrecht te verlenen aan « iedere burger van de Unie die verblijft houdt in een lidstaat waarvan hij geen onderdaan is » onder dezelfde voorwaarden als de onderdanen van die Staat. Artikel 4, tweede lid, van de Grondwet lijkt dus kennelijk in strijd met artikel 8B van het EEG-Verdrag. Die tegenstrijdigheid moet ongedaan worden gemaakt en dit kan slechts geschieden dank zij de herziening van de eerder genoemde grondwetsbepaling. De afdeling wetgeving kan haar vroegere adviezen hierover slechts bevestigen. »

In een voetnoot vermeldt de Raad van State dan een hele reeks adviezen die bij vorige wetsvoorstellen werden uitgebracht.

In zijn advies over de Europese Unie zegt de Raad van State dan verder: « Er moet evenwel worden gepreciseerd of die herziening aan de aanneming van de goedkeuringswet moet voorafgaan dan wel of de herziening, die weliswaar noodzakelijk is, kan worden uitgesteld rekening houdend met onder meer de bepalingen van het verdrag die aan de gemeentelijke overheden opdragen « de nadere regelingen » vast te stellen voor de uitoefening van het recht om te kiezen en gekozen te worden bij de gemeenteraadsverkiezingen, en zulks uiterlijk tot 31 december 1994. De afdeling wetgeving is van oordeel dat het niet geraden is dat het verdrag betreffende de Europese Unie wordt goedgekeurd alvorens artikel 4, tweede lid, van de Grondwet is herzien. »

De Nederlandse tekst van mijn kopie is verder onleesbaar, waarschijnlijk omdat iemand de zinnen met een grote rode stift heeft aangestreept. Om geen fouten te maken zal ik dan ook een stuk van de Franse tekst van het advies van de Raad van State lezen.

« La démarche inverse conduirait en effet le législateur à adopter une loi, la loi d'approbation du traité qui contredirait une disposition de la Constitution. Elle ne pourrait être interprétée que comme l'injonction que le pouvoir législatif entendrait donner au pouvoir constituant de modifier sur un point déterminé de la Constitution. »

De rest van mijn Nederlands exemplaar is opnieuw leesbaar en luidt: « Dit zou kunnen leiden tot verwarring tussen de verantwoordelijkheden van de wetgevende macht en die van de grondwetgevende macht. Bovendien zouden hun verantwoordelijkheden hierdoor in omgekeerde volgorde komen te staan. »

Mijnheer de minister, als ik de regering goed heb begrepen, zal zij de wetgever vragen de Grondwet te overtreden. Ik stel vast dat dit in geen enkel land gebeurt.

De heer Claes, Vice-Eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken. — Mevrouw Maes, met alle respect voor de juristen, wijs ik er toch op dat de respectabele juristen van de Raad van State van het Groothertogdom Luxemburg net de omgekeerde mening zijn toegedaan.

Mevrouw Maes. — Mijnheer de minister, ik kan ook eerbiedwaardige juristen van andere landen inroepen die de mening van de Belgische juristen delen. Soms wordt er gepleit voor een Grondwettelijk Hof. Als dit inderdaad in België zou bestaan, zou er geen sprake zijn van dit soort problemen, want dan zou geluisterd worden naar wat dit Hof zegt.

In elk geval, hebben wij een eed moeten afleggen. Sommigen hebben geprobeerd daaraan iets toe te voegen, maar kregen daarvoor niet de kans. Wij hebben maar één eed afgelegd en dat was de eed van trouw aan de Grondwet. Sommigen van ons hopen deze Grondwet te veranderen, maar wij zijn van oordeel dat de verandering van de Grondwet in het Parlement moet gebeuren met de daarvoor noodzakelijke meerderheid. Het gaat niet op dat een verdrag goedgekeurd met een gewone meerderheid, zoals het Verdrag van Maastricht, onmiddellijk en impliciet onze Grondwet wijzigt. Dit is voor ons onaanvaardbaar. Wij vragen dan ook de mening van de andere partijen. Ik verneem dat de liberalen hierover een duidelijke mening hebben. De mening van de meerderheidspartijen ken ik niet en ik hoop dus dat de regering een duidelijk uitspraak zal doen.

Mijnheer de minister, een aantal punten die in het verslag worden aangehaald, zal ik kort bespreken, omdat ik uw tijd wil respecteren. De Veiligheidsraad zal de nodige druk moeten uitoefenen opdat een referendum in de Westelijke Sahara over de toekomst van het gebied zou worden gehouden. Ik hoop dat België dit standpunt blijft steunen. Ik verband met het Midden-Oosten hebt u gewezen op de rol van de Twaalf, niet in de bilaterale, maar in de multilaterale onderhandelingen.

Mijnheer de minister, de onderhandelingen over het Midden-Oosten zijn begonnen toen de Sovjetunie nog bestond. Op het ogenblik zijn alleen de Verenigde Staten als grootmacht bij deze onderhandelingen betrokken. De Twaalf komen daarbij te weinig aan bod. Eigenlijk zou het vacuüm moeten worden opgevuld door de Europese Gemeenschap, want de belangen van de Verenigde Staten ten aanzien van het Midden-Oosten zijn niet altijd dezelfde als die van Europa. Europa is nauwer betrokken bij de vrede in het Midden-Oosten, met name bij de regeling van de Palestijnse kwestie, dan de Verenigde Staten.

De Europese Gemeenschap mag zich niet laten terugdringen in de rol van betalende partij. Wij hebben immers de indruk dat de Verenigde Staten de zaken willen regelen op bilateraal vlak. Zij zullen de factuur achteraf wel voorleggen. Dan pas mag Europa op het appel komen.

Mijnheer de minister, ik vraag daarvoor uw aandacht en dring erop aan dat u de Twaalf zou aansporen tot een grotere activiteit in deze discussie.

Het gewezen Joegoslavisch gebied is één van uw grote zorgen. De veiligheidsmaatregelen en de sancties tegen Servië zijn te laat gekomen. Ik betreur dat de Europese Twaalf niet de eensgezindheid hebben gevonden om snel het autonomiestreven van Kroatië en Servië als een legitiem streven te erkennen. Wij hebben de stalinistische communisten die op het ogenblik in Servië nog de baas zijn te lang laten begaan. Daardoor dreigt immers het lovenswaardig streven van naties naar meer vrijheid en autonomie gecompromitteerd te worden. Ik wens daarvan uitdrukkelijk afstand te nemen. Ik hoop dat in dit gebied een vredevolle regeling tot stand kan komen en dat de sancties tegen Servië eindelijk de wapens zullen doen zwijgen.

De vraag naar een echt veiligheidsbeleid is hier gesteld. Wij spreken van de WEU en van de grote constructies van de NAVO, maar wij worden dagelijks dicht bij ons met geweld geconfronteerd.

De heer Mouton, ondervoorzitter, treedt als voorzitter op

Op het ogenblik geeft noch de WEU, noch de NAVO daarop een afdoend antwoord. Ik hoop dat de wereld meer vredevol zal worden en dat de verwachtingen die wij stellen in de conferentie van Rio niet worden beschaamd. Het is benauwend te moeten

vaststellen hoe de rijke landen omwille van economische belangen, de wereld steeds verder laten wegzinken in vervuiling en verarming. In zulke omstandigheden is duurzame vrede een illusie. (*Applaus.*)

M. le Président. — La parole est à M. de Donnée.

M. de Donnée. — Monsieur le Président, aujourd'hui est un jour sombre pour la construction européenne en raison des résultats du référendum qui a eu lieu hier au Danemark.

Nous devons tout d'abord nous interroger sur les conséquences politiques et juridiques de cet événement. D'autres membres ont sans doute évoqué ce problème avant moi, monsieur le Vice-Premier ministre. C'est pourquoi, sachant que votre temps est compté, je ne m'étendrai pas longuement sur cette question. J'exprimerai simplement le souhait que la réponse que vous nous apporterez tout à l'heure nous informe de votre sentiment après le rejet du Traité de Maastricht par le Danemark.

Je me pose notamment la question de savoir si un référendum de rattrapage serait juridiquement possible en vertu de la constitution danoise ou si, au contraire, le vote émis hier est irrémédiablement acquis. On pourrait imaginer par exemple une crise politique qui amènerait le gouvernement désavoué à démissionner, ce qui entraînerait des élections législatives et peut-être l'organisation d'un nouveau référendum. Si ce vote devait rester acquis, il nous réduirait pratiquement à une Europe à onze, voire à dix dans l'hypothèse où la Grande-Bretagne n'accepterait pas, le moment venu, d'entrer de pied ferme dans l'Union économique et monétaire.

Les résultats de cette consultation référendaire soulèvent également la question de l'élargissement. L'attitude danoise démontre combien il est difficile d'aller de l'avant dans le sens de la construction d'une Europe de type fédéral lorsque le nombre de partenaires augmente et surtout lorsque de petits pays périphériques se joignent, prématurément peut-être, à cet édifice. Je voudrais plaider pour que le gouvernement belge soit d'une vigilance extrême dans le dossier de l'élargissement. Je ne crois pas qu'il faille exclure des pays d'Europe — le Traité ne nous le permet d'ailleurs pas — mais nous ne devons accepter que des pays qui adhèrent à la totalité du contrat de mariage sans arrière-pensée.

Je pense, monsieur le Vice-Premier ministre, que nous devons être très clairs à l'égard des pays neutres et leur dire, comme vous l'avez fait, je crois, lors d'une réunion avec certains de vos collègues, que la neutralité est totalement incompatible avec l'adhésion à une communauté qui se veut une union politique en devenir, avec une politique étrangère et de sécurité commune. Il est évident que nous ne pouvons pas accepter dans une telle communauté des membres qui seraient des passagers clandestins de la sécurité commune.

Le deuxième point que je souhaite aborder, monsieur le Vice-Premier ministre, concerne le siège des institutions européennes. Vous allez rencontrer dans l'heure qui vient le président du Parlement européen, M. Klepsch. Je suis convaincu qu'il vous exposera des possibilités de compromis en ce qui concerne le lieu de travail et le siège du Parlement européen. Il me semble tout à fait essentiel que la Belgique maintienne la ligne qu'elle a toujours suivie, quelle que soit la coalition au pouvoir, et sur laquelle existe actuellement un consensus entre majorité et opposition, du moins en ce qui concerne les grandes familles politiques.

Nous devons continuer à exiger le siège des trois institutions politiques. Si le siège du Parlement européen devait être fixé officiellement à Strasbourg, nous assisterions au détricotage complet des activités du Parlement européen et finalement du Conseil et de la Commission à Bruxelles.

Il faut d'ailleurs préciser à ceux qui éprouvent des réticences à l'égard de l'installation totale du Parlement européen à Bruxelles, que du reste y siège déjà trois semaines par mois, que celle-ci ne signifie pas nécessairement l'augmentation du nombre de fonctionnaires et de bureaux à Bruxelles. On peut très bien imaginer avec la présence des trois institutions européennes à Bruxelles, des formules de décentralisation pour certains services administratifs de la Commission qui ne sont pas absolument nécessaires à Bruxelles.

Actuellement déjà, certains services techniques de la Commission — les statistiques et l'informatique, notamment — travaillent de façon efficace à Luxembourg. A mon sens, l'installation du siège du Parlement européen à Bruxelles est essentielle pour la consolidation de notre acquis communautaire. La ville de Strasbourg devrait avoir la sagesse de se contenter de la présence du Conseil de l'Europe qui deviendra l'assemblée parlementaire de la grande Europe. La Confédération européenne, dont M. Mitterrand parle à juste titre, regroupera, en effet, l'ensemble des pays d'Europe.

Dès lors, la spécialisation des villes de Bruxelles et Strasbourg est établie: Bruxelles devrait être la capitale de la Communauté — de l'Union européenne de demain, selon les termes utilisés dans le Traité de Maastricht — et, par le truchement du Conseil de l'Europe dont le rôle gagnera chaque année en importance, Strasbourg devrait être le siège de la grande Europe.

Monsieur le Vice-Premier ministre, vous avez certainement pris connaissance de l'étude commandée par l'Exécutif de la Région bruxelloise. Celle-ci confirme ce que nous savions déjà, à savoir l'importance économique, non seulement pour la Région bruxelloise mais pour l'ensemble de la Belgique, de la présence des grandes institutions dans notre pays. Les dépenses directes de celles-ci se chiffrent à 119 milliards. Ce montant ne tient pas compte des nombreux centres de coordination, banques et sociétés multinationales qui résident à Bruxelles en raison de la présence de ces institutions. L'impact indirect sur le secteur Horeca, sur les commerces et sur des services divers — les taxis, par exemple — ne sont pas non plus repris dans ce montant.

Dès lors, il me paraît essentiel de garder en tête le fait que cette présence à Bruxelles crée 46 000 emplois, dont 50 p.c. sont occupés par des Belges. Il s'agit là du résultat des effets directs. Si l'on tient compte de l'ensemble des effets directs et indirects, on constate que 70 000 emplois environ dépendent probablement de la présence du siège des institutions politiques européennes à Bruxelles.

Le troisième point de mon intervention concerne notre politique à l'égard du Zaïre.

Je comprends très bien les réticences qui vous animent à l'égard du régime actuel qui a fait la preuve de ses échecs et de son incapacité à redresser la situation, sur le plan économique notamment. Pour permettre d'aboutir, de préférence spécifiquement, à un changement de régime, nous devons soutenir les travaux de la Conférence nationale. Cependant, il convient de distinguer le régime de l'aide que nous apportons à la population.

Personnellement, je suis scandalisé de constater que le gouvernement n'a, jusqu'à présent, été capable de dégager que 17 millions de francs pour l'aide d'urgence au Zaïre. Je suis persuadé que, grâce aux volontaires — tant missionnaires que laïques — qui sont restés au Zaïre au risque de leur vie, nous disposons de canaux efficaces pour distribuer l'aide.

Comme vous le savez, monsieur le Vice-Premier ministre, la suppression de notre coopération humanitaire ne fait pas pression sur le régime. Il n'y est pas sensible. Il a ses propres sources de financement, à savoir le trafic du diamant et du cobalt.

Vous n'ignorez pas qu'en supprimant la coopération strictement humanitaire, vous pénalisez uniquement les petites gens. En outre, vous risquez de provoquer un marasme encore plus profond et pénible qui conduira à un exode massif des populations vers les pays voisins du Zaïre. Or, ces pays subissent eux-mêmes des situations épouvantables. Par conséquent, l'effondrement complet du Zaïre signifiera celui de l'Afrique centrale toute entière.

Je plaide donc pour que notre politique à l'égard du Zaïre soit menée de façon plus subtile. Nous devons davantage jouer un rôle de médiateurs vis-à-vis des autres puissances étrangères, de nos alliés dont nous devons rester solidaires, qu'il s'agisse des Douze ou des Etats-Unis. Nous ne pouvons abandonner les Zaïrois.

J'ai parcouru le Zaïre à de très nombreuses reprises. En connaissance de cause, je puis vous assurer que ces populations nous vouent une grande affection. Je puis également témoigner de leur caractère créatif et imaginaire. Je le répète, nous ne pouvons abandonner les Zaïrois. Je pense que nous seuls pouvons jouer un rôle

constructif de médiateurs. Si nous n'y parvenons pas, nous accélérerons l'éclatement du Zaïre. Le Zaïre subira le sort de la Communauté des Etats indépendants et de l'URSS, c'est-à-dire l'éclatement, ce qui entraînera la migration de populations vers les pays voisins. Nous aurons ainsi, par notre « abstentionnisme », contribué à provoquer un véritable cataclysme en Afrique centrale.

Sans pour autant cautionner le moins du monde le régime en place, je vous demande donc instamment de secourir de façon massive la population zaïroise et notamment de donner les moyens à nos coopérants — missionnaires et laïques — encore sur place de remplir leurs fonctions en les approvisionnant en matériel de même qu'en médicaments et en leur fournissant une aide alimentaire d'urgence.

J'en arrive au dernier point de mon intervention. L'avenir de l'OTAN suscite actuellement de nombreux débats. La création du corps franco-allemand est à l'origine de tiraillements entre les Américains, d'une part, les Français et les Allemands, d'autre part. Nous devons nous montrer fermes sur deux points.

Tout d'abord, il est nécessaire de maintenir l'OTAN. En effet, nous avons besoin des Etats-Unis, ne fût-ce que pour une série d'aides logistiques. Je pense notamment aux transports stratégiques, aux informations par satellites, aux systèmes de télécommunications, que seuls les Etats-Unis possèdent. En outre, la situation actuelle est perçue de la même façon par toutes les parties concernées par des conflits armés. En effet, il a fallu que les Etats-Unis mettent leur poids dans la balance pour que le Conseil de sécurité vote des sanctions à l'encontre de la Yougoslavie. Trop souvent encore, l'Europe ne compte pas car elle n'a toujours pas le bras séculier militaire — le *stok achter de deur* —, pourtant indispensable si elle veut être crédible, sur le plan diplomatique, au niveau international.

Il faut donc, d'une part, maintenir l'OTAN. D'autre part, nous devons clairement faire savoir aux Américains qu'il n'est plus question pour nous d'accepter un lien de subordination au sein de l'OTAN, que nous développons une Europe solide, que nous irons de l'avant en ce qui concerne la constitution d'une force européenne au sein de l'UEO, qui doit évidemment rester un des piliers de l'OTAN.

Les Américains doivent aussi réaliser qu'ils ne peuvent à la fois demander à l'Europe de participer davantage au fardeau de la défense collective et torpiller toutes ses tentatives de consolidation de son dispositif militaire. J'ai beaucoup d'amitié pour les Etats-Unis, mais je suis choqué par le double langage tenu par eux actuellement. M. Cheney affirme soutenir les initiatives de construction européenne, mais de nombreuses personnes au sein de l'administration y sont opposées et exercent des pressions sur certains pays européens pour y mettre un frein.

Les Etats-Unis doivent comprendre que nous sommes leurs alliés mais que nous ne sommes plus d'accord lorsqu'ils tentent de saboter la construction européenne, contredisant d'ailleurs ainsi leurs propres déclarations. En effet, ils avaient affirmé être favorables à une prise en charge plus importante par l'Europe de sa défense collective. (*Applaudissements.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Claes, Vice-Eerste minister.

De heer Claes, Vice-Eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken. — Mijnheer de Voorzitter, ik vraag om begrip omdat ik niet aan het einde van het debat het woord neem, maar op dit ogenblik. Ik heb namelijk een dwingende afspraak met de Europese Parlementsvoorzitter om 12 uur stipt. U begrijpt dat ik, onder andere om de redenen die de heer de Donnea heeft aangehaald, het best deze afspraak nakom.

Collega Derycke zal repliceren op wat nog volgt in het debat.

Ik hoop dat u hiervoor begrip kunt opbrengen.

Je voudrais tout d'abord remercier M. Henneuse qui, dans des circonstances quelque peu difficiles, a réussi à nous présenter un rapport tout à fait représentatif des travaux qui se sont déroulés en commission.

Sta mij toe onmiddellijk te beginnen met de actualiteit. Ik ga in op wat verschillende sprekers hebben gezegd.

Ik ben het met mevrouw Maes eens dat het beleid met betrekking tot de Buitenlandse Zaken geen kwestie is van bureaucraten, maar dat vóór alles moet worden gestreefd naar een Europa van de burgers. Dit veronderstelt een grotere democratisering dan is vervat in het Verdrag van Maastricht, al is de notie «burgerschap» daarin op een voorzichtige en bescheiden manier geïntegreerd.

Dit neemt echter niet weg dat wij ons op het ogenblik niet mogen laten leiden door gevoelens van ontmoediging en nog minder door eenzijdige kritiek. De Europese Gemeenschap heeft als essentiële verdienste niet de verhoging van de koopkracht, het vrije verkeer van goederen en kapitalen, maar het brengen van stabiliteit en vrede in een gebied dat gekenmerkt werd door een regelmaat van militaire conflicten.

Dit is volgens mij de grote verdienste van de voorbije decennia. De Europese constructie stoelt — afgezien van sociale, economische, monetaire en andere voordelen — op humanitaire en ethische overwegingen die moeten leiden tot het «uitdiepen» van de Europese Gemeenschap.

Dit is de reden waarom reeds gisteravond de Belgische regering formeel de boodschap bekendmaakte: «Wij gaan door.» Contacten in de loop van de nacht en vanochtend met de Benelux-partners, met Parijs, Bonn en Londen laten mij toe te zeggen dat de eerste reactie — duidelijk van politieke aard — de Belgische boodschap bevestigt. De Euro-partners zijn van oordeel dat wij geen stap achteruit kunnen doen. Wij moeten Europa verder uitdiepen, algeef ik er mij rekenschap van dat de problemen op juridisch vlak enorm zijn.

Op het ogenblik kan ik geen antwoord geven op de vragen die de heer Van Wambeke ter zake heeft gesteld. Allicht vanavond nog in Oslo ter gelegenheid van de start van de NATO-bijeenkomst zal de heer Pineiro, mijn Portugese collega, die gisteravond trouwens in Brussel was, in aanwezigheid van de voorzitter van de Europese Commissie iedereen samenbrengen om zich hierover te beraden.

Vandaag is echter de politieke boodschap belangrijk, de politieke beslisbaarheid om verder te doen. Dit hoeft niet noodzakelijk zonder de Denen te zijn. Dat zullen we nog moeten onderzoeken.

En réponse à M. de Donnée, je signale qu'il conviendra d'examiner ce que la Constitution danoise permet en matière de référendum. Pour ma part, je suis fort sceptique quant à l'hypothèse d'une réouverture de la conférence intergouvernementale. Ce serait, d'une part, mettre en cause la crédibilité des gouvernements qui ont déjà entamé la discussion et la défense du traité et, d'autre part, ouvrir la porte à des épisodes de révision que je préférerais éviter. J'ai le sentiment que c'est également le sens du message qui est déjà publié tant à Bonn qu'à Paris.

Certes, le référendum danois peut avoir des conséquences tant sur le timing que sur le contenu du processus d'élargissement. Je ne peux imaginer qu'une quelconque décision d'élargissement soit prise avant la ratification du traité. J'espère que nous serons encore plus vigilants qu'auparavant en ce qui concerne la disponibilité politique des candidats à l'élargissement. A cet égard, vous avez bien voulu faire allusion aux déclarations que j'ai faites tant à Helsinki qu'à Vienne. Il me semble en effet difficile de concilier une conception de neutralité politique avec les principes contenus dans le Traité de Maastricht.

Ik zal kort zijn over de afspraken inzake het burgerschap die in Maastricht werden gemaakt, en over het advies van de Raad van State ter zake. Wij zullen later nog de gelegenheid hebben hierover een debat te voeren. Laat mij wel zeggen dat er geen misverstand over kan zijn dat artikel 4 van de Grondwet moet worden herzien.

Wat bepaalt artikel 8B van het Verdrag van Maastricht? Het voert het principe in van actief en passief stemrecht voor alle Europese burgers inzake gemeenteraads- en Europese parlementsverkiezingen. Het artikel vermeldt echter dat de concrete maatregel pas kan worden genomen door een unanieme beslissing van de Raad van ministers op voorstel van de Europese Commissie en na raadpleging van het Europees Parlement. Kan u mij, in deze omstandigheden, voorstellen wat wij in het nieuwe artikel 4 van de Grondwet moeten inschrijven? Wij weten immers niet eens wat de Europese Raad van ministers precies gaat beslissen.

Ik vestig dus uw aandacht op de volledige inhoud van artikel 8B, dat stipuleert dat in bepaalde omstandigheden in sommige lidstaten uitzonderingen kunnen worden toegestaan. Dat laatste laat ik echter nu nog buiten beschouwing.

Ziedaar de reden die de regering er toe brengt u te verzoeken eerst het Verdrag van Maastricht te ratificeren. Onmiddellijk na de beslissing van de Europese Ministerraad ter zake zal de regering het nodige doen om deze te vertalen in een Belgische wetgeving en reglementering. Het spreekt vanzelf dat wij daarover hier te gepasten tijde een debat zullen openen.

Ik kom nu tot de problematiek, gesteld door het zogeheten pakket-Delors II. Vooreerst dit: wij zullen de engagementen genomen te Maastricht, respecteren. Zoals voorheen zullen wij solidair blijven met de minder rijke lidstaten. Dat gebeurt nu reeds via de structurele fondsen. Wij zijn niet principieel gekant tegen een verhoging van de middelen van die fondsen. We zullen de oprichting van het nieuwe cohesiefonds zeker niet in twijfel trekken. Wij hebben echter de plicht, in het belang van de budgettaire orthodoxie — een principe dat ook wordt gehuldigd door uw partij, mijnheer De Backer — ervan uit te gaan dat elke frank een frank is van de belastingbetaler. Wij hebben de plicht de nodige uitleg te vragen en de nodige evaluaties te doen alvorens bijvoorbeeld te beslissen tot een nieuwe verdubbeling van de structurele fondsen, zoals wij er reeds in 1988 één hebben gekend.

Met het doel het communautair karakter van de inkomstenmechanismen van de Gemeenschap te versterken, is het ons recht te herinneren aan een formeel engagement in 1988 van de Commissie tot het invoeren van een vijfde inkomstenbron die duidelijk dit communautaire karakter zou bevestigen eerder dan, zoals momenteel het geval is, de Gemeenschap te beschouwen als een gewone internationale instelling waar ieder zijn bijdrage betaalt zonder enige considerans van samenhang en van solidariteit.

Bovendien kan en mag de Commissie niet alles terzelfder tijd vragen. Wij moeten, daartoe is Maastricht geen excuus, tegen eind 1996 beantwoorden aan de criteria vereist om de derde en laatste fase van de monetaire unie te realiseren. Dat zal van België een zware inspanning vergen. Als wij bovendien weten dat er op het Europees budgettair vlak, althans voor de eerstvolgende jaren nog ruimte is, dan is het niet overdreven een kritische, maar positieve houding aan te nemen die rekening houdt met de aangeane verbintenissen, maar die toch vertrekt van de budgettaire considerans die ik daarnet in herinnering heb gebracht.

En ce qui concerne l'installation du siège des institutions européennes, je voudrais confirmer à l'intention de M. de Donnée que le présent gouvernement n'a en rien modifié la position prise par les gouvernements précédents. Je me rends parfaitement compte de la portée du texte du traité qui parle du «siège» des institutions. Un jour, le texte parlera peut-être «des sièges», mais nous ne pouvons prévoir le contenu de futurs traités.

Je puis vous assurer qu'à l'occasion de ma rencontre prévue dans quelques instants avec le président du Parlement européen, je serai un observateur et un interlocuteur intéressé et attentif. D'ailleurs, si le président du Parlement devait faire une proposition au nom de ce Parlement...

M. de Donnée. — Il n'y a pas eu de vote sur ce point, monsieur le ministre. Le président Klepsch ne peut pas se prononcer au nom du Parlement. Il ne faut pas qu'il nous entraîne dans ce piège-là.

M. Claes, Vice-Premier ministre et ministre des Affaires étrangères. — J'en suis conscient, monsieur de Donnée, mais je tenais à poser cette question publiquement, même si j'en connais la réponse.

Ik kom nu tot de defensieproblemen in verband met de NAVO, de CVSE, de WEU en het Eurokorps.

De heer Van Wambeke heeft terecht gesteld dat de internationale situatie ten gronde is gewijzigd en dat heel wat moet worden opgehelderd. Ik ben ervan overtuigd dat de aanstaande vergaderingen van Oslo en Bonn nog geen volledig antwoord zullen brengen. Wij moeten alleszins vertrekken van een drietal principes.

Ten eerste, ik richt mij ook tot de heer de Donnée, moeten wij het Transatlantisch Bondgenootschap bevestigen.

Ten tweede, binnen dat bondgenootschap moet de Europese identiteit worden verstevigd. De Europese pijler moet bij voorkeur via de WEU worden uitgebouwd.

Ten derde, het Verdrag van Maastricht heeft het over een gemeenschappelijk buitenlands- en veiligheidsbeleid dat moet uitmonden in een defensiebeleid en in defensie-instrumenten. Ondanks de Deense tegenval moet de WEU worden uitgebouwd, zonder daarom het contract met onze Amerikaanse geallieerden op te zeggen. Ik hoop dat over die punten consensus inzake buitenlands beleid over de partijgrenzen heen kan worden bewaard.

De CVSE moet volgens mij, in de huidige geest van *peacekeeping* worden beschouwd als een Paneuropees preventief veiligheidsmechanisme, dat bij verdere uitbouw wellicht kan worden ingevoegd in het hoofdstuk VIII van het charter van de Verenigde Naties. Ik weet dat deze laatste stelling nog betwist wordt en dat onder andere de Amerikanen er niet veel om voelen. De huidige methode van besluitvorming bij consensus min één, laat geen efficiënte werking toe. Wij moeten de besluitvormingsmechanismen efficiënter maken en daardoor de instellingen versterken. Anders zullen we niet veel verder geraken.

Alhoewel er nog diplomatieke gesprekken lopen op dit ogenblik, zal ik toch trachten een antwoord te geven op de vraag welke houding België zal aannemen te Oslo. Ik denk niet dat de Nederlandse voorstellen het zullen halen. De Amerikanen zijn overigens geen vragende partij in dit verband.

Wat is ons standpunt? Er zijn twee instanties in de wereld die beslissen over *peacekeeping*: de Verenigde Naties en de CVSE. Moeten we de NAVO dan onmiddellijk beschouwen als de militaire arm van de CVSE, zoals de heer De Backer heeft verdedigd? Dat is niet het Belgisch standpunt. De CVSE of de VN kunnen zich richten tot de lidstaten, maar evengoed ook tot de NAVO, of tot de WEU en later zelfs tot de politieke unie die zal worden geboren na de ratificering van het Verdrag van Maastricht.

Zoals de Amerikanen, vinden wij dat de problemen geval per geval moeten worden beoordeeld. Wij pleiten voor een *ad hoc* benadering. De Amerikanen zeggen nu zelf reeds dat ze in vele gevallen niet zullen deelnemen aan operaties op het Europees territorium. Wanneer een vraag om interventie aan de NAVO wordt gericht, zal elk NAVO-land zelf beslissen of het wenst deel te nemen of niet. Voor het behoud van de cohesie in de NAVO is het volgens ons echter uitermate belangrijk dat de besluitvorming collectief blijft. Als er in de NAVO bijvoorbeeld zeven landen willen deelnemen aan een operatie van *peacekeeping* en ze willen daarbij een beroep doen op de Navo-infrastructuur, zal dat pas kunnen na een collectieve beslissing.

Op een analoge wijze moeten in de WEU collectieve besluiten door de Ministerraad worden genomen. Ziedaar de Belgische zienswijze. Zoals steeds is ons land bereid om de rol van «go-between» te spelen om de consensus te helpen opbouwen.

De WEU bouwt zijn secretariaat verder uit, na de verhuis van Londen naar Brussel; de stafchefs vergaderen overigens reeds regelmatig. De oprichting van de planningscel en de bevoegdheden ervan zullen te Bonn waarschijnlijk worden bevestigd. Hierbij komen ook het statuut van de geassocieerde leden en van de observatoren ter sprake. De Ministerraad van de WEU blijft het hoogste orgaan.

Ik geef er mij rekenschap van dat er inzake relaties tussen de WEU enerzijds in de NAVO en de Europese Gemeenschap anderzijds nog heel wat zal moeten uitgetekend worden. De bijeenkomsten in Bonn en Oslo zullen zeker niet de vereiste afwerking brengen.

Het Eurokorps kan een belangrijk element van de WEU worden. Daarom wijzen wij het Duits-Franse initiatief principieel zeker niet af, op voorwaarde dat er vanaf de start een structurele band gelegd wordt met de WEU en dat de praktische organisatie ervan de werking van de NAVO op geen enkele manier stoort. De Belgische regering stelt daarom als voorwaarde voor haar deelname dat het principe van de zogenaamde dubbele of driedubbele hoed wordt aanvaard. België zal, hoe dan ook, niet zomaar alléén toetreden, maar vooral wat meer solidariteit tussen de WEU-partners proberen te bewerkstelligen.

Ik sluit ten andere niet uit dat er een brug kan worden gebouwd, zowel structureel als militair, tussen de idee van het Duits-Franse korps en het Britse voorstel voor een multinational korps. Een reeks internationale contacten is nog vereist vóór ik mij daarover duidelijker kan uitspreken.

België kan op dit vlak zeker een belangrijke rol spelen om de verstandhouding tussen de partners van de NAVO en binnen de WEU te verstevigen en om mogelijke tegenstellingen bij de start van de uitbouw van de WEU te voorkomen. Ook hier is het nog wat vroeg om duidelijke uitspraken te doen over onze engagementen. Alleszins is het onze ambitie om de rust te behouden en de verstandhouding en cohesie tussen de partners te verstevigen. Ik geloof dat niemand verwacht dat dit alles in enkele weken opgelost zal geraken. Bijgevolg moeten wij over het Eurokorps geen overhaaste beslissing nemen.

Ik ben het helemaal eens met het pleidooi van mevrouw Maes over het Midden-Oosten. Wat Joegoslavië betreft, zie ik slechts één kleine troost, namelijk dat België in elk geval vanaf het begin en op elk moment, in de Europese Raad en in de Veiligheidsraad, vooraan heeft gestaan bij het pleiten voor strengere sancties en voor de verhoging van de humanitaire steun. De tekst die recentelijk in de Veiligheidsraad werd goedgekeurd, is op een Belgisch initiatief ontstaan. Het is overigens niet de eerste keer dat zulks gebeurt. De positieve rol die België in dit dossier speelt, toont nog eens aan dat kleinere lidstaten zich niet noodzakelijk met een minderwaardige rol in het internationale concert tevreden moeten stellen.

J'en arrive au problème du Zaïre et je vous prie une fois encore de m'excuser d'utiliser un style télégraphique.

Sans vouloir m'immiscer dans les questions internes de ce pays, monsieur de Donnée, je crois qu'il faut soutenir la Conférence nationale. J'estime, comme vous, qu'il ne convient pas de mettre un terme à la coopération humanitaire. En réalité, pour ce qui concerne la présence des coopérants, ce n'est pas le gouvernement belge qui a décidé de couper les liens avec ce pays, mais bien le gouvernement zaïrois qui a mis fin à tout accord de coopération.

Je puis vous confirmer que nous avons l'intention de renforcer l'aide humanitaire et je souscris donc entièrement à votre plaidoyer dans ce domaine. En décembre 1991, 5 millions ont été octroyés et voici quelques semaines 17 millions. Je puis vous annoncer — M. Derycke pourra vous en dire davantage à cet égard — que nous avons décidé d'allouer une nouvelle tranche de 10 millions.

La difficulté consiste souvent à obtenir des garanties quant au fait que les produits alimentaires ou pharmaceutiques arrivent à destination.

En accord avec les douze pays européens, les Etats-Unis, le Canada, la Suisse et d'autres pays, il faut espérer que la Conférence nationale aboutira rapidement et pourra, d'abord, mettre en place un gouvernement provisoire disposant de toutes les compétences d'un gouvernement démocratique, notamment monétaires et militaires, et, ensuite, jeter les bases d'un Etat moderne doté d'une constitution, traduisant les principes de démocratie et des droits de l'homme.

A ce moment-là, le défi auquel le monde industrialisé sera confronté, sera extrêmement important. Le bilan socio-économique et budgétaire de ce pays aboutit au néant et il serait illusoire de croire qu'un petit pays comme le nôtre...

M. de Donnée. — Nous avons des experts, mais il est vrai que nous devons faire appel à un financement collectif.

M. Claes, Vice-Premier ministre et ministre des Affaires étrangères. — Je suis entièrement d'accord avec vous et nos partenaires se basent d'ailleurs sur notre expérience.

Cela ne peut pas nous empêcher de souligner qu'il serait illusoire de croire que la Belgique pourrait, seule, opérer une reconversion qui nécessiterait des capitaux énormes, beaucoup de temps et, dans le chef de nombreux Zaïrois, un changement de mentalité assez fondamental. (*Applaudissements.*)

ORDRE DES TRAVAUX

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

M. le Président. — Mesdames, messieurs, de nombreux orateurs sont inscrits dans la discussion générale des sections Commerce extérieur et Coopération au Développement. Etant donné l'heure avancée, il ne sera pas possible de traiter entièrement ces deux sections ce matin encore. Je vous propose, dès lors, de poursuivre la séance jusqu'à 13 heures pour terminer la section Affaires étrangères et examiner la section Commerce extérieur.

Cet après-midi, nous entamerions nos travaux par la discussion générale des sections Justice et Affaires économiques et en viendrons ensuite à la discussion générale de la section Coopération au Développement.

Le Sénat est-il d'accord sur cet ordre des travaux?

La parole est à Mme Mayence.

Mme Mayence-Goossens. — Monsieur le Président, pouvez-vous nous indiquer à quelle heure vous prévoyez, cet après-midi, aborder la discussion relative à la section Coopération au Développement?

M. le Président. — En fin d'après-midi, madame Mayence. Il m'est malheureusement impossible d'être plus précis.

Le Sénat est-il d'accord?

Is de Senaat het hiermee eens? (*Instemming.*)

Il en est ainsi décidé.

Dan is hiermee besloten.

REPRISE DE LA DISCUSSION

HERVATTING VAN DE BERAADSLAGING

M. le Président. — Nous reprenons la discussion en cours.

Wij hervatten de aan gang zijnde bespreking.

La parole est à M. Benker.

M. Benker. — Monsieur le Président, lorsqu'un orateur prend la parole à la fin d'un débat, l'essentiel a déjà été dit. Je serai donc bref et ne parlerai ni de l'OTAN, ni du Traité de Maastricht. En effet, Mme Maes ainsi que d'autres orateurs ont déjà évoqué ces points.

Depuis trois ans, suite aux bouleversements politiques qui ont balayé l'Europe, la menace d'affrontement direct entre les deux superpuissances s'est estompée et fait place aujourd'hui à des équilibres fragiles en proie à de multiples convulsions. Nous ne pouvons espérer qu'une véritable sécurité mondiale s'établisse que si nous parvenons à répondre rapidement à un grand nombre de nouvelles menaces qui pèsent sur le monde actuel. Ces menaces sont d'ordre militaire, économique, politique et écologique.

Sur le plan militaire, même si les USA et l'ex-URSS ont démantelé une partie de leur armement, nous assistons toujours à un surarmement généralisé qui est particulièrement meurtrier pour les pays du Tiers Monde, à un nombre sans cesse croissant de tensions et de conflits régionaux. Le plus grand danger est probablement le risque de dispersion de l'armement nucléaire de l'ex-Union soviétique.

Sur le plan politique, nous voyons un certain nombre d'Etats éclatés dont l'exemple le plus effrayant est certainement l'ancienne Yougoslavie. A l'autre extrême, un certain nombre de peuples non représentés et qui ne supporteront pas plus longtemps d'être opprimés risquent de voir des fanatismes et des nationalismes de toute sorte se répandre dans des régions où ils étaient encore inconnus.

Sur le plan économique, le déséquilibre Nord-Sud, mais aussi le déséquilibre Est-Ouest, nous posent le problème des flux migratoires, des migrations de populations à la recherche d'une vie décente. Qu'il s'agisse des populations quittant l'Europe de l'Est pour l'Europe de l'Ouest, ou des Latino-Américains vers les Etats-Unis, le problème reste le même: la misère, qui en fait des réfugiés économiques.

Sur le plan écologique, que les menaces soient globales ou plus locales, qu'il s'agisse de l'effet de serre, de la pollution de la Meuse et de l'Escaut, les résultats sont identiques: le genre humain est en train de détruire la planète sur laquelle il vit. Ce ne sont pas les pauvres résolutions prises à Rio qui inverseront la tendance.

Ces quatre grands défis sont à relever par tous les pays du monde, et le prétexte que notre pays est trop petit sur le plan international pour avoir une influence à l'échelle planétaire n'est pas une excuse valable. Cela est d'autant plus vrai que la Belgique fait partie cette année du Conseil de sécurité des Nations Unies et particulièrement en ce mois de juin où elle préside ce conseil. Il est donc exact de dire que notre pays est amené à jouer un rôle important pour le maintien de la paix, à un moment bien précis de l'Histoire où le rôle des Nations Unies devient très important. Il est donc nécessaire pour notre pays de contribuer à une politique orientée vers la paix, la sécurité, le respect des droits de l'homme. Bien sûr, il y a encore un fossé immense à combler entre le projet que nous devons soutenir auprès des Nations Unies et la réalité quotidienne. Il est donc urgent également de faire les bons choix tant au niveau de notre politique extérieure qu'au niveau de notre commerce extérieur.

Même s'il est de notre devoir d'établir des liens économiques et politiques avec les nouveaux Etats issus du démembrement de l'Union soviétique, nous ne pouvons oublier la situation catastrophique dans laquelle se trouve un grand nombre de pays du Tiers Monde qui doivent retenir toute notre attention. Nos liens avec ces différents pays doivent toujours être conséquents en ce qui concerne la démocratie et le respect des droits de l'homme. Trop souvent dans le passé, nous avons eu des relations politiques et commerciales avec un certain nombre de pays où les droits de l'homme et les droits démocratiques n'étaient jamais respectés. Trop souvent, nous avons privilégié des dictatures à l'époque où elles nous étaient utiles et où elles pouvaient servir nos intérêts économiques. Lors des bouleversements qui ont eu lieu au Moyen-Orient principalement, d'anciens alliés à des moments différents comme l'Irak ou l'Iran sont devenus en d'autres temps nos adversaires.

Nous ne pouvons passer sous silence les événements graves qui se passent sur le territoire de l'ex-Yougoslavie. Même si les responsabilités sont partagées, il semble que la responsabilité serbe soit très importante. Nous approuvons la participation de la Belgique à l'action de pacification du pays. J'en profite ici pour rendre hommage au courage et à l'abnégation de l'observateur belge qui a perdu la vie dans ce pays. Mais il ne faudrait pas oublier les autres victimes de cette guerre. Nous souhaitons que la Belgique s'ouvre généreusement aux réfugiés, principalement aux enfants de cette région. Nous estimons la contribution belge extrêmement faible mais nous approuvons l'attitude du ministre favorable au projet d'accueil que des ONG pourraient introduire.

La Suisse, par exemple, s'est engagée à prendre quinze mille enfants durant la période des vacances dans le cadre d'une action «Vacances en paix». A plus petite échelle, une action semblable sera probablement mise sur pied par Médecins sans frontières. Quelle contribution — principalement financière — la Belgique pourrait-elle apporter à ce programme?

Dans les nouveaux Etats qui se sont créés, nous devons également veiller, en collaboration avec les autres pays de la Communauté européenne, au respect de toutes les minorités. Ce que nous exigeons de la Serbie doit également l'être d'autres républiques. Une action rapide et efficace de l'Europe dans cette région épargnera non seulement de nombreuses vies humaines mais limitera aussi les drames liés à l'immigration des réfugiés.

Nos relations avec la Turquie ont constitué un problème épineux. La situation de la population kurde reste des plus alarmantes. La presse internationale signale chaque semaine de nouvelles atteintes aux droits de l'homme. Le gouvernement Démirel a pro-

mis de veiller à l'application de ces droits. Or, il semble bien qu'il soit dépassé par l'armée et la police. Dans un pays où l'armée a pris le pouvoir à deux reprises au cours des vingt dernières années, l'application des idées de démocratie et le respect des droits de l'homme ne sont pas sans problèmes. Et pourtant, si ce pays veut un jour devenir membre de la Communauté européenne, nous devons incessamment lui rappeler les conditions minimales que nous voulons voir appliquées. Ce pays est considéré comme notre allié. C'est la raison pour laquelle nos exigences ne peuvent en aucun cas être considérées comme une ingérence dans ses affaires intérieures. Un ministre turc l'a d'ailleurs admis dans une interview accordée au journal allemand *Die Zeit* il y a environ un mois.

J'en arrive à ma question, monsieur le ministre. Admettez-vous la nécessité d'élargir certains concepts du droit international — ce que l'on appelle en allemand *Völkerrecht* —, comme l'a proposé le ministre des Affaires étrangères français qui parle d'un droit d'ingérence: «Quand de nouveaux crimes, de nouveaux délits apparaissent, pourquoi ne pas prendre de nouvelles mesures légales?» Certains juristes vont plus loin: si des minorités risquent d'être exterminées, pourquoi ne pas leur accorder le droit à la sécession? Par ailleurs, les Nations Unies devraient toujours avoir un droit d'ingérence en cas de menace de la paix mondiale. Il conviendrait toutefois d'empêcher certains pays qui s'estiment être les policiers du monde d'entreprendre des expériences hasardeuses lorsque leurs propres intérêts sont, selon eux, en danger.

Les pays en proie à des troubles politiques graves sont trop nombreux pour que les Nations Unies puissent intervenir partout; elles sont actuellement dépassées par les événements et limitées sur le plan financier. Elles peuvent à peine maintenir la paix. Cette situation pénible est renforcée par le fait que Washington et Moscou refusent de participer à leur financement. La Russie est submergée par ses problèmes internes, et, lorsque Los Angeles est en feu, les Etats-Unis ne se préoccupent pas tellement de Sarajevo en flammes. La Communauté européenne a été surprise par le démantèlement de la Yougoslavie au moment où elle travaille à sa propre restructuration. Elle n'a pas été capable de coordonner la politique extérieure de ses Etats membres. Cela explique peut-être beaucoup de choses dont principalement l'attentisme de certains pays européens devant l'horreur des massacres au Kurdistan, en Bosnie ou dans d'autres régions.

La situation politique des pays d'Afrique est également très préoccupante. Citons notamment le Zaïre, le Ruanda et le Burundi plus proches de nous en tant qu'ancienne colonie ou territoires placés sous mandat belge. Pendant des décennies, ces pays ont collaboré au développement économique de notre pays. Le Zaïre, plus particulièrement, est au bout du rouleau. Plus de vingt ans de dictature ont saigné ce pays autrefois prospère. Notre pays et certains de ses dirigeants portent une lourde responsabilité dans la situation effroyable de pauvreté dans laquelle est tombée la population. Nous avons en effet toléré, et même soutenu, un dictateur de la pire espèce qui a accumulé dans les banques des pays occidentaux l'équivalent de la dette extérieure du pays qu'il était censé gérer. Après les événements de Lubumbashi, ce fut la rupture brutale avec les conséquences graves que l'on connaît pour la masse de la population. N'est-il pas possible aujourd'hui, monsieur le ministre, d'augmenter cette aide humanitaire d'urgence par l'intermédiaire d'ONG qui, étant sur place, sont à même d'aider les personnes les plus démunies: enfants sous-alimentés, handicapés, malades, blessés, etc.? Il est à mon sens honteux d'accorder une aide humanitaire d'urgence limitée à 17 ou même 27 millions à un pays dont nous avons profité des richesses pendant une si longue période.

Médecins sans frontières, pour ne parler que d'une seule ONG, consacre, cette année, un budget de plus de 100 millions au Zaïre. Elle fait donc appel à d'autres sources de financement que la Belgique: l'Unicef, le Canada, la Communauté européenne, etc. Toutefois, un plan d'urgence efficace nécessiterait 500 millions. Je pense que ce pays mérite mieux que les 17 ou 27 millions accordés par le gouvernement belge.

Le Zaïre compte encore un grand nombre de coopérants et de médecins zaïrois qui travaillent en collaboration avec des ONG belges, sans oublier les ONG locales. Si des moyens supplémentaires ne sont pas dégagés, la situation sanitaire se détériorera

encore davantage, et de façon irréversible. Les sommes accordées jusqu'à présent n'ont pu servir qu'à l'achat de médicaments et au transport de ceux-ci jusqu'à Kinshasa. Le transport vers l'intérieur du pays nécessiterait l'usage de camions et d'avions, ce qui est onéreux et dépasse les possibilités de la plupart des ONG. De plus, un travail sérieux implique plus qu'une aide d'urgence et, par conséquent, un cofinancement d'actions à plus long terme pour combattre les maladies tropicales comme la tuberculose et d'autres maux qui font des ravages immenses.

De mauvaises langues prétendent que le SP n'est pas intéressé par l'aide au Zaïre et veut tout laisser tomber. J'espère, monsieur le secrétaire d'Etat, que vous contredirez cette information et prendrez les mesures adéquates. J'espère également que votre ministère profitera du passage de monseigneur Monsengwo en Europe pour au moins écouter son avis sur la situation dans son pays.

Il m'est impossible, dans le cadre de cette intervention, de faire le tour de tous les problèmes des pays d'Afrique. Je souhaite toutefois évoquer une question qui touche un pays avec lequel la Belgique entretient de nombreuses relations, à savoir le Maroc. J'aurai l'occasion, dans les prochains jours, de vous interpellier au sujet du problème de la République sahraouie. En effet, 160 000 réfugiés se trouvent actuellement au milieu du désert.

Nous entretenons des relations avec un grand nombre de pays dans le cadre de la coopération bilatérale ou multilatérale. Dans ce cas, il faut faire la différence entre la coopération officielle et celle qui est organisée par les associations non gouvernementales qui souvent essaient de parer au pire dans les pays où la coopération officielle est interdite ou du moins absente en raison du non-respect des droits de l'homme. Il est essentiel que la Belgique ne soutienne pas des pays où ces derniers seraient particulièrement bafoués.

A cet égard, un mystère subsistera sans doute dans de nombreux esprits: l'aide au Zaïre a été supprimée alors qu'un soutien important a été accordé à l'Indonésie qui ne brille pas particulièrement par le respect de la démocratie et des droits de l'homme! La position de la Belgique à l'égard de ce pays devrait absolument être revue.

Par ailleurs, nous pensons que les ONG ont pour devoir essentiel d'aider les peuples en détresse, et je dis bien les peuples, par opposition aux gouvernements. Il est donc tout à fait défendable d'aider les populations de Haïti, du Tibet, du Zaïre, etc. Dans le même ordre d'idées, il est tout à fait défendable d'insister auprès des gouvernements que nous soutenons pour qu'ils améliorent le respect de la démocratie et des droits de l'homme.

J'en viens à un dernier point. Ce mois-ci, la Belgique assurera la présidence du Conseil de sécurité des Nations Unies. Quelles sont les actions prioritaires que notre pays entend mener? Quels sont les dossiers qu'il veut faire progresser durant cette période? Notre ambassadeur auprès de l'ONU a-t-il reçu des instructions à ce sujet? Quelles sont-elles? Je vous remercie d'avance, monsieur le secrétaire d'Etat, des réponses que vous voudrez bien nous apporter. (*Applaudissements.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Verreycken.

De heer Verreycken. — Mijnheer de Voorzitter, ik zou, ter inleiding van deze uiteenzetting, willen dat akte wordt genomen van enkele bezwaren tegen de werkwijze in dit debat, vooral in verband met sectie 14 — Buitenlandse Zaken. Het verslag over de materie Buitenlandse Zaken lag pas gisterenvoormiddag op onze banken en kwam bij mij vandaag met de ochtendpost toe, wanneer ik reeds vertrokken was. Als ik dat verslag gisterenmorgen inderdaad niet op mijn bank had gevonden dan zou ik pas vanavond, na het afsluiten van het eigenlijke debat, kunnen inzien. Gisterenavond werd er laat vergaderd en vandaag werd iets na 10 uur de vergadering terug aangevat. In die omstandigheden kan toch niet worden verwacht dat iedereen alle gegevens heeft verwerkt om een degelijk onderbouwde uiteenzetting te houden. Dit lijkt mij een onmogelijke werkwijze te zijn, waarbij ik mij niet erg gelukkig voel.

Ook de reddingspoging van de nu afwezige collega De Roo die gisteren een minister moest depanneren en die verklaarde dat men bepaalde opmerkingen toch in het verslag kon lezen, toont aan dat men wel degelijk over een verslag moet kunnen beschikken om erop een beroep te kunnen doen.

Ik dring er dan ook op aan dat de verslagen tijdig zouden worden overgemaakt, zodat ernstig werk mogelijk wordt, in zover tenminste de herhaalbesprekingen, het dunnetjes overdoen van kamerbesprekingen over deze begroting, met een voorspelbaar kadaverstemgedrag vanwege de meerderheid, als ernstig werk kan worden beschouwd.

Bij de bespreking van deze begrotingssectie kunnen wij onmogelijk voorbijgaan aan de actualiteit. Het ministerie van Buitenlandse Zaken wordt inderdaad geconfronteerd met een actuele herschikking van alle machtsverhoudingen in de wereld.

De communistische draak, het communistische moorddadige denken, het afschuwelijk nivellerende communisme dat mensen herleidde tot universeel uitwisselbare voorwerpen die enkel belang hadden zolang hun arbeidskracht in rekening werd gebracht, dat communistische waanbeeld is op sterven na dood. In zover zelfs dat socialistische partijen over de hele wereld problemen hebben met hun eigen naam, omdat het communisme zich inderdaad beriep op socialistische denkwijzen, op socialistische idealen. Een enkele verwijzing naar de Unie van socialistische sovjetrepublieken moge hier volstaan. Wanhopig wordt gezocht naar nieuwe namen, naar nieuwe bindende denkwijzen. De electorale afstraffingen die alle socialistische partijen echter te verwerken krijgen, tonen aan dat de burger doorziet dat oude wijn in nieuwe zakken, oude wijn blijft.

En de meest afschuwwekkende illustratie van het behoud van deze oude volksontkennende, en mensenrechten-ontkennende houding, wordt zeker geleverd in het voormalige Zuid-Slavië. De erfrechten van Zuid-Slavië worden opgeëist door Servië, langs economische banden verbonden met Montenegro, langs militair onderdrukkende banden verbonden met Kosovo.

Zuid-Slavië, collegae, bestaat niet meer. En Servië kan uit de onderdrukking, de volkerenversmelting, de deportatie van ganse volkerengroepen, het vroegere inpalmen van economische interessante gebieden, de militaire onderdrukkingen, geen enkele grond putten om erfrechten op te vorderen! Servië moet zich beschaamd voegen bij de vele ex-socialistische Staten die naar een lager profiel overschakelen, ten einde een graantje mee te kunnen pikken van de welvaart uit het vroeger zo verfoeide kapitalistische Westen. Servië moet aanvaarden dat volkeren een onvervreemdbaar recht op zelfbeschikking hebben. En als Vlaams-nationalist, als vertegenwoordiger van de enige onafhankelijkheidspartij in dit land, heb ik meer recht van spreken dan anderen. Het Vlaams Blok benadrukte immers vanaf zijn ontstaan het recht op zelfbeschikking der volkeren. Het Vlaams Blok nam niet deel aan snoepreisjes naar ex-socialistische Staten ten einde de weldaden van de regimes te aanschouwen.

De heer Seeuws, ondervoorzitter, treedt als voorzitter op

En wie nu — en ik citeer uit het snel doorgelezen verslag — het «rabaat nationalismes» tot zondebok maakt van de Zuidslavische gebeurtenissen, is manifest te kwader trouw.

Het communistische internationalisme, het gedachtengoed waarop de Serviërs zich uitdrukkelijk beroepen, leidde tot genocide. Wie vandaag van de Servische dictator Milosevic een nationalist maakt, misleidt de goegemeente. Milosevic is een internationalist, die de smeltkroesstaat Joegoslavië te allen prijze wil behouden.

Dit afstompende internationalisme van de nationaal-socialistische Servische Arbeiderspartij, is moordend. Terwijl het volksnationalisme, dat gedurende decennia de socialistisch-communistische terreur overleefde, bevrijdend is gebleken achter het voormalige prikkeldraadgordijn.

Milosevic en zijn nostalgische companen willen dus te allen prijze de verworven moordrechten vrijwaren. Zij willen dit ook doen door slachtpartijen te organiseren onder de burgerbevolking, door een terreurregime te vestigen in de zogenaamde Krajna in Kroatië, door historische steden te laten bombarderen ter afschrikking en vooral ook door verbaal, tegenover de wereldopi-

nie, de handen in onschuld te wassen terwijl zij de Servische Tchetniks, Servische milities die ingevolge het communistische smeltkroesideaal werden ingeplant in de bezette gebieden, met geld en wapens ondersteunen.

En wat doet ons ministerie van Buitenlandse Zaken daaraan? Welke invloed wenden wij aan in de Europese beslissingsinstanties? België wachtte. Als een land van duivenmelkers. Wachten! Wachten op beslissingen van stiefmoeders. Wij remden zelfs af wanneer onze Oosterburen aandrongen op onmiddellijke erkenning van Kroatië. Het was pas na de Duitse verklaring dat wij en de rest van de Europese Gemeenschap zeer schoorvoetend tot erkenning van Kroatië overgingen.

Het is mijn overtuiging dat in België, land met twee grote gemeenschappen en met eigen Duitse bezette gebieden, het overduidelijk is dat het smeltkroesideaal niet werkt. Het is tegelijk mijn overtuiging dat het stellen van maximale eisen inzake boedelscheiding enkel het noodzakelijke zelfbestuur kunnen nabij brengen, terwijl slaafse horigheid aan stiefmoeders niemand siert. En dit laatste is wel degelijk een sneer in de richting van de deelnemers aan de zachte-dood-stervende dialoog van partijen tot partijen.

Ik meen evenwel dat geweld te allen tijde moet worden verworpen als probleemoplossend. Politiek overleg, waarbij inzicht in mekaars noden noodzakelijk is, en waarbij respect voor mekaars gerechtvaardigde verzuchtingen aanwezig moet zijn, kan wel problemen oplossen. Dit systeem werkt niet wanneer één der partijen enkel het eigen profitaariaat wil bestendigen of wanneer een andere partij met minimale toegevingen naar een onderhandelingsstafel toegaat. Dit overleg kan enkel werken met twee eerlijke partners.

Toch is het mijn mening dat geen enkel idee, geen enkel denkprodukt, ook maar één mensenleven waard is. Ik meen daarentegen dat het absolute recht op leven waarborgd moet blijven.

De onderhandelingsoplossing, de belgische oplossing — en ik schrijf hier belgische opzettelijk met een kleine «b» — moet door onze minister van Buitenlandse Zaken worden verdedigd. Het loutere afwachten van de beslissingen der grote Europese partners werkt hier verlamdend. Toch kan de minister van Buitenlandse Zaken zich niet beperken tot afwachten, hij moet gaan praten, en inzake sancties en de volledige naleving van het embargo tegen Servië moet hij de rol van motor vervullen. Hij moet tegenover de Twaalf opmerkingen maken, vermits in het Europa van de Twaalf elke partner met hetzelfde gewicht moet kunnen spreken. Hij moet aanklagen dat Griekenland zich aan het embargo onttrekt. Erger nog, dat Griekenland het uitvoeren van het embargo afhankelijk maakt van compensaties vanwege de Europese Gemeenschap. Indien dit voorbeeld school maakt, dan is elke Europese slagvaardigheid, elke Europese geloofwaardigheid volledig zoek. Griekenland moet hier nadrukkelijk worden teruggefloten, door ons ministerie van Buitenlandse Zaken en uiteraard ook door de andere leden.

Het is trouwens hetzelfde Griekenland dat een verlamdende invloed heeft uitgeoefend op de Gemeenschap, wanneer Macedonië moest worden erkend. Macedonië, een volk dat via referendum de eigen zelfstandigheid uitriep, een volk dat analoog aan Slovenië, Kroatië en Bosnië-Herzegovina, reeds lang door de Gemeenschap erkend had moeten zijn als onafhankelijke Staat; Macedonië moet afzien van die erkenning omwille van de Griekse obstructie.

Stel u voor, collegae, dat Nederland aan Vlaanderen zou verbieden om onafhankelijkheid na te streven onder de naam «Vlaanderen» enkel omdat er ook in Nederland een gebied is dat Zeeuws-Vlaanderen heet en omdat beide gebieden wel eens samen naar onafhankelijkheid zouden kunnen streven. In alle toonaarden zou worden gewezen op het belachelijke van deze houding. Griekenland echter, hetzelfde Griekenland dat weigert het embargo tegen de oorlogsmisdadiger Milosevic te ondersteunen, krijgt echter *de facto* gelijk van de Europese Gemeenschap, door het niet onmiddellijk erkennen van de Macedonische onafhankelijkheid door de Gemeenschap. Indien Macedonië, Macedonië wil heten, waar halen dan bevoogdende Staten het recht vandaan om die naamskeuze te betwisten?

Mijnheer de staatssecretaris, ik dring er dan ook op aan dat u bij de minister van Buitenlandse Zaken al uw invloed aanwendt om Macedonië onmiddellijk te laten erkennen.

Collegae, ik wil mijn visie op het Zuidslavische drama samenvatten door te verklaren dat de hele Europese Gemeenschap verantwoordelijkheid draagt en dat de sancties tegen de onderdrukking van Kosovaren, Slovenen, en Kroaten te lang op zich hebben laten wachten. Sancties tegen de moorden in Bosnië-Herzegovina worden ondergraven door een lid van de Europese Gemeenschap. België, als volwaardig lid van de Europese Gemeenschap, moet hier eindelijk iets doen.

Mijn laatste opmerking bij de Zuidslavische situatie betreft de vluchtelingen. Hiervoor verdienen de omliggende Staten alle steun en alle hulp die België maar enigszins kan bieden. Het betreft hier immers echte politieke vluchtelingen. Mensen, gezinnen, die uit hun dagelijkse omgeving verdreven worden, of die de terreur ontvluchten. Mensen, gezinnen, die weten dat hun nationalisme, volkse overtuiging, hen tot prooi zou maken van Tchetsnikbenden, en die daarom de oorlogsdreiging ontvluchten.

Deze echte politieke vluchtelingen worden vooral opgevangen in de omliggende landen Italië, Oostenrijk en Duitsland. Deze opvang in buurlanden zorgt ervoor dat, na afloop van de vijandelikheden, geen onoverkomelijke terugkeerproblemen worden gecreëerd.

De situatie in België — we worden geconfronteerd met tal van onechte politieke vluchtelingen, die naar de andere kant van de wereld vliegen om onderdak te vinden — moet ons aanzetten tot respect voor en hulp aan de buurlanden die asiel verlenen.

In het verslag lees ik: «Europa zal aan humanitaire hulp belangrijke sommen willen besteden. Het is evenwel niet zeker dat de nodige vervoermiddelen voorhanden zijn». Na het lezen van een dergelijke opmerking rijst onmiddellijk de vraag hoe wij, in de eeuw van de technologie, de noodzakelijke humanitaire hulp aan slachtoffers van inhumane regimes durven afhankelijk maken van vervoermiddelen!

Collegae, indien hulp aan politieke vluchtelingen afhankelijk is van vervoermiddelen, dan stel ik voor dat al onze financiële inspanningen erop gericht worden om voor vervoermiddelen te zorgen en niet om voor onvervoerbare goederen te zorgen.

Wanneer een volk wordt verdreven, gedecimeerd door regelrechte slachtpartijen, dan mag een ter hulp geroepen rijke buur zich niet verschuilen achter de enormiteit dat er te weinig vervoermiddelen zijn. Van de minister kreeg ik toch graag antwoord op de vraag hoe hij dit «vervoers-schaamlapje» verklaart.

Het ministerie van Buitenlandse Zaken wordt ook «gevat», zoals dat in ambtelijke taal heet, door het Verdrag van Maastricht. Een verdrag waarvan de schaarse positieve aspecten volledig worden verdrongen in een pakket van anti-eigenheidsmaatregelen. Een pakket in zijn totaliteit te nemen of te laten waardoor de vele negatieve aspecten ertoe nopen om het hele verdrag af te wijzen.

Maastricht is op het ogenblik een fetisj. Een symbool van degenen die van heel Europa een grote markt willen maken, met louter verbruikers. Voor een dergelijke markt, een eenheidsgebeuren waar het levantijsse gemarchandeerd tot nieuwe godsdienst wordt verheven; voor dergelijk gebeuren bedank ik met alle volksnationalistische nadruk die ik vertegenwoordig.

Indien de historische verklaring van Robert Schuman op 9 mei 1950 hierin een sluitsteen moet vinden, dan hebben de critici gelijk. De critici die menen dat Maastricht Europa overlevert aan stompzinnige technocratie en aan de invloed van belangengroepen. Maastricht: de eenheidsmunt, het stemrecht voor vreemdelingen, het opdringen van zogenaamd grote talen, de ultieme smeltkroes op een eenheidsmarkt in de meest enge betekenis van het woord.

Is Maastricht de bevestiging van de Brusselse ambities? De ambities die er reeds toe leidden dat Eurocraten gronden en woningen onbetaalbaar maakten voor eigen inwoners. De ambities die van Brussel, oudste stad der Nederlanden, één betonwoestijn maakten. De ambities die van Brusselaars vreemden maakten in eigen stad.

Dergelijke Maastrichtse afspraken hoeven voor het Vlaams Blok helemaal niet. Vlaanderen is geen regio die stiefmoederlijk moet worden behandeld. Vlaanderen zal een Staat worden waarin in Brussel inderdaad een rechtmatige plaats zal krijgen.

Denemarken wees volgens de nieuwsberichten het Verdrag van Maastricht met een nipte meerderheid af. Dit afwijzen gebeurde, ondanks de oproepen tot ja-stemmen van alle grote politieke partijen, alle vakbonden en alle grote sociale organisaties in Denemarken. Dit afwijzen, zij het met een nipte meerderheid, is belangrijker dan op het eerste gezicht lijkt, gezien de grote invloed die werd uitgeoefend door de oproepers tot ja-stemmen. Dit afwijzen verheugt ons uiteraard omdat ook het Vlaams Blok dit verdrag afwijst.

Er is dus een crisis, want zoals de minister zojuist heeft gezegd, ontstaat er een crisis indien een lidstaat het verdrag afwijst. Dan rijzen er immers juridische problemen. Ik heb evenwel geen grote problemen met deze crisis, want een crisis in dit markt-Europa van de Staten kan misschien eindelijk leiden tot inzicht. Een inzicht over de echte samenstelling van dit Europa dat moet samenwerken. De samenstelling uit volkeren die hun plaats vroeg of laat zullen opeisen, volkeren die niet kunnen worden herleid tot regio's, volkeren met eigen volksgrenzen.

Het is niet omdat eindelijk wordt gesproken over subsidiariteit, dat dit begrip onmiddellijk mag worden uitgehold door de praktijk, die alle bevoegdheden zal ontnemen aan de landen, en die van Europa volgens mij een logge mastodontstructuur zal maken.

Er wordt een «raad van de regio's» ingesteld waarin België, dat een regio zal zijn, door twaalf personen wordt vertegenwoordigd. Ik had van de minister graag vernomen hoeveel Vlamingen van die raad deel zullen uitmaken. Het kan toch niet de intentie zijn van het ministerie van Buitenlandse Zaken om het unitaire, of erger het frankofiele, uithangbord van België te versterken door de Vlaamse Raad geen inspraak te geven.

Ik werd in dit verband wat gerustgesteld want het toeval wil dat ik gisteren het antwoord kreeg van de heer Van den Brande, voorzitter van de Vlaamse Executieve, aan wie ik een schriftelijke vraag had gesteld.

Hij antwoordt dat in het Vlaams regeerakkoord is afgesproken dat de Vlaamse Raad zeven van de twaalf vertegenwoordigers zal opeisen, rekening houdend met de verhouding van de bevolking in ons land.

Uiteraard kreeg ik graag van degenen die daarover op Europees vlak zullen beslissen, de bevestiging van de visie van de voorzitter van de Vlaamse Executieve.

Een korte vraag die in dit hoofdstuk past, betreft de kostprijs van dit Europa. Wat kost onze deelname aan de Westeuropese Unie, aan de Conferentie voor veiligheid en samenwerking in Europa, aan de werkzaamheden van de Raad van Europa? Welke verdoken kosten zijn er voor dit Europa?

Mijnheer de Voorzitter, ik meende mijn uiteenzetting te moeten toespitsen op de gebeurtenissen in Zuid-Slavië enerzijds, omdat die heel belangrijk zijn, en op de nieuwe Europese feiten anderzijds, die sinds vanmorgen ook heel actueel zijn.

Daarbij blijven enkele vragen over. Hoe zal de minister reageren op de terreur van Milosevic? Zal de minister Griekenland tot de orde doen roepen? Wat kost Europa aan het land? Hoeveel Vlamingen zullen deel uitmaken van de Raad van de regio's?

Ik besluit met te stellen dat voor het Vlaams Blok enkel het respect voor de eigenheid der volkeren een norm kan zijn, voor al degenen die de Europese, zelfs de wereldkaart willen hertekenen: geen onderdrukkende bevoogdende Staten, met grenzen die het gevolg zijn van oorlogshandelingen, en die geen natuurlijke volksgrenzen zijn.

Als volk, als Vlaams volk, meen ik dat wij uit honderdzigstig jaar miskennen van onze eigenheid, uit honderdzigstig jaar strijd tegen een onnatuurlijke en bevoogdende Staat het onvervreemd-bare recht mogen putten om voor alle volkeren, en dus ook voor de ex-Zuidslavische volkeren, het recht op onafhankelijkheid te eisen. (Applaus.)

M. le Président. — La parole est à M. Derycke, secrétaire d'Etat.

M. Derycke, secrétaire d'Etat à la Coopération au Développement, adjoint au ministre des Affaires étrangères. — Monsieur le Président, M. Benker nous a livré une analyse très juste des problèmes actuels. Je souscris d'ailleurs à la plupart des idées qu'il a

développées à cette tribune. Néanmoins, son intervention aurait davantage trouvé sa place cet après-midi car elle vise essentiellement les problématiques Nord-Sud, Est-Ouest et du Tiers monde.

Les fonctions que j'occupe au sein du gouvernement me permettront de répondre avec précision. Le gouvernement belge nourrit de graves inquiétudes à l'égard des nombreux problèmes auxquels l'Europe est confrontée. Je pense notamment aux événements dramatiques qui se déroulent actuellement en Yougoslavie. Les difficultés économiques rencontrées par les anciens pays de l'Est constituent également une source de soucis.

La problématique des pays du Sud est cependant toujours présente. Un fait très significatif s'est produit lors de la conférence qui s'est tenue à New York, en février dernier, et à laquelle l'administrateur général de l'AGCD a participé. Au cours de la discussion, la question suivante fut soulevée: par aide aux pays de l'Est, fallait-il entendre une aide à la coopération ou une aide économique? Le débat n'a pas permis de définir le contenu de cette aide mais son principe a néanmoins été dégagé.

Les Nations Unies installent actuellement des bureaux dans la quasi-totalité des pays de l'Est. L'absence de protestation des pays africains face à cette attitude me paraît significative. Une telle réaction relève-t-elle d'un manque d'audace ou de la déception?

Je puis vous confirmer qu'au cours de cette conférence, seule la Belgique a défendu la position des pays d'Afrique.

Je conviens que les problèmes européens actuels et à venir ne peuvent être sous-estimés. La position future des pays du Sud demeure néanmoins une grande préoccupation car notre propre confort en dépend. L'importance de l'aide à leur apporter devra augmenter au fil des années. Si cet accroissement ne permet pas à ces pays d'atteindre un niveau de vie raisonnable, les problèmes se multiplieront à l'avenir.

Je suis donc tout à fait ouvert à une politique active en matière de paix, de sécurité et de droits de l'homme. Actuellement, la politique belge concentre d'ailleurs ses efforts sur ces trois mots-clés, non seulement pour ce qui est des Affaires étrangères, mais aussi dans le domaine de la Coopération.

Vous avez également évoqué la problématique des Kurdes et de la Yougoslavie, pays dont la configuration a changé depuis quelques mois. Vous avez soulevé la question très épineuse, c'est-à-dire de l'intervention éventuelle — même armée — d'un ou de plusieurs Etats dans la situation de certains pays. Ce débat est loin d'être terminé car même s'il suscite de nombreux échanges de vues, il ne s'est pas encore tenu sur le plan officiel et multilatéral. La Belgique n'a pas encore pris position en la matière et avant qu'elle participe à des discussions ultilatérales, il serait souhaitable que le Parlement puisse se prononcer. En effet, exercer un droit d'ingérence constitue vraiment un acte essentiel et j'estime qu'avant de défendre une telle politique, certaines explications, fournies dans le cadre d'un large débat, sont indispensables.

Vous avez aussi évoqué la situation des pays d'Afrique et, plus précisément, le rôle que joue ou que devrait jouer la Belgique au Zaïre. Vous avez certainement appris par la presse qu'hier, le ministre des Affaires étrangères a reçu monseigneur Monsengwo pour se tenir informé de l'évolution de la situation dans ce pays. J'ai déjà eu l'occasion de vous expliquer l'action entreprise par la Belgique en ce qui concerne l'aide humanitaire dont a besoin le Zaïre. Cette aide s'est élevée à 5 millions en décembre dernier et à 17 millions en avril. Je prépare actuellement une autre intervention, portant sur une somme de 10 millions, destinée essentiellement au domaine médical.

Il existe bien d'autres problèmes mais l'aspect médical est quand même essentiel pour la population. Je dois cependant reconnaître qu'il est très difficile d'assurer un secours médical au Zaïre par le biais de l'aide humanitaire. En effet, faire parvenir ces médicaments à destination pose d'énormes problèmes. Je rappelle que le gouvernement s'oppose à ce que cette aide soit récupérée par le régime «mobutiste». Monseigneur Monsengwo partage cet avis. Il demande une aide urgente mais nous conseillons de faire preuve de la plus grande prudence afin d'éviter le risque que je viens d'évoquer.

En ce qui concerne les ONG, il est évident que leur rôle est différent de celui que doivent jouer les gouvernements, en particulier dans les problèmes zaïrois ou en Haïti, où la situation est, me semble-t-il, plus préoccupante encore que celle du Zaïre.

Il y a quatre ou cinq ans, 45 millions avaient été promis par le secrétaire d'Etat Kempinaire pour la réalisation de programmes à Haïti. Pour des raisons géopolitiques et de politique purement belge, la Belgique peut très difficilement intervenir en Haïti en tant qu'Etat. C'est la raison pour laquelle j'ai demandé au consortium des ONG, aux NCOS et à la CNCD de préparer pour Haïti des programmes dont la réalisation leur serait confiée, principalement dans le cadre du renforcement de la société démocratique et de la défense des droits de l'homme. Dans ces pays en voie de développement, où le vrai débat est celui de la démocratisation, le simple fait de pouvoir organiser des élections est important, et c'est à ce niveau que les ONG ont un rôle prédominant à jouer. Elles peuvent en effet agir plus soupagement qu'un gouvernement.

En ce qui concerne le Conseil de sécurité dont la présidence est actuellement confiée à la Belgique, je précise qu'aucune priorité n'est définie à l'avance en matière d'ordre du jour. Celui-ci est fonction de l'actualité. Six dossiers très préoccupants sont à l'étude actuellement: il s'agit de Chypre, de la Yougoslavie, du Sahara occidental, de la Somalie, de l'Angola et du Cambodge.

En ce qui concerne la coopération au Maroc et au Zaïre, je pourrai vous donner plus d'informations à ce sujet à 16 heures, après votre intervention.

Mijnheer Verreycken, u hebt een politieke analyse gegeven van het probleem van Joegoslavië uitgaande van de politieke filosofie die het Vlaams Blok erop nahoudt. Ik heb die analyse niet te betwisten. Elke politieke partij heeft het recht haar analyse over de toestand in Joegoslavië te geven.

Het is echter altijd goed even in de geschiedenis terug te keren. Het doorgedreven nationalisme in Europa in het begin van deze eeuw was één van de oorzaken van de Eerste Wereldoorlog. Men kan inderdaad de problemen in Joegoslavië niet ontkennen. Men kan niet ontkennen dat er in dat gebied een drang naar autonomie bestaat bij de verschillende nationaliteiten die er na de Tweede Wereldoorlog gedwongen werden samen te leven. Men kan echter ook niet ontkennen dat dit nationalisme daarvoor ook heel wat narigheid heeft meegebracht in Europa in een vroegere periode.

Op het einde van uw betoog trok u het nut van de Europese integratie in twijfel. Vanuit de filosofie die het Vlaams Blok aankeeft, kan ik erin komen dat u dat doet, maar ik kan daar niet achter staan. De Europese integratiegedachte heeft er immers voor gezorgd dat in Europa sinds de Tweede Wereldoorlog de vrede en de veiligheid prevaleren.

Mijnheer Verreycken, u verklaart het stemgedrag van de Denen gisteren vanuit een nationalistische reflex van Denemarken. Volgens mij heeft Denemarken tot op heden nog nooit iets met nationalisme te maken gehad. De uitslag heeft waarschijnlijk te maken met andere problemen, waarmee wij op het ogenblik in Europa geconfronteerd worden en waarvoor de socialistische partij reeds ten overvloede heeft gewaarschuwd. De economische markt die Europa nastreeft, is zeer belangrijk, maar er moet ook ruimte zijn voor een sociale politiek. Ik geef u mijn persoonlijke analyse over de situatie in Denemarken. In Denemarken gaat de economische politiek hand in hand met de sociale democratie. Er is een zeer sterk uitgebouwd stelsel.

Ik wil ook een paar opmerkingen maken over uw analyse van de Belgische houding tegenover het uit elkaar spatten van Joegoslavië. België heeft zich in deze aangelegenheid solidair opgesteld met zijn EG-partners. Toen de meeste EG-landen de onafhankelijkheid van Kroatië wilden erkennen, heeft België dat ook gedaan.

De houding die België aanneemt tegenover Griekenland is begrijpelijk. Het probleem zal echter vroeg of laat moeten worden uitgepraat in de EG. Het is een bijzonder epineus probleem. Het probleem strekt iets verder dan de manier waarop u het hebt gepersifleerd door een vergelijking te maken tussen Vlaanderen en Zeeuws-Vlaanderen. Het Grieks probleem is veel ingewikkelder dan u hier hebt doen blijken.

Ik wil herhalen wat minister Claes op deze tribune heeft gezegd, namelijk dat België terecht een eminente rol heeft gespeeld in verband met het vredesprobleem en zijn verantwoordelijkheid bij de *peace keeping* in het verdeelde en «ontplofte» Joegoslavië ten volle op zich heeft opgenomen. Ons land heeft, ondanks de zware

budgettaire inspanningen die dit met zich bracht, deelgenomen aan de vredesmacht die *hic et nunc* toch haar waarde heeft bewezen. Ons land kan natuurlijk niet alle lasten op zijn schouders nemen. Wanneer een inspanning wordt gevraagd om bij te dragen tot de *peace keeping*, tot het verwezenlijken van de idealen van de democratie of tot de erkenning van de mensenrechten, dan trachten we dit ook altijd te doen. Het was onder het Belgisch voorzitterschap dat de Verenigde Naties het ontwerp van motie in verband met Servië hebben uitgewerkt. Dat bewijst dat België de principes van vrede, veiligheid en respect voor de mensenrechten niet alleen verbaal verdedigt maar ze ook zo vlug mogelijk in een concrete politiek tracht om te zetten. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Daat niemand meer het woord vraagt, is de algemene bespreking van de sectie Buitenlandse Zaken gesloten.

Plus personne ne demandant la parole, je déclare close la discussion générale relative à la section Affaires étrangères.

Wij vatten de algemene bespreking aan van de sectie Buitenlandse Handel.

Nous passons à la discussion générale de la section du Commerce extérieur.

M. Pécriaux, rapporteur, réfère à son rapport.

Het woord is aan de heer Peeters.

De heer Peeters. — Mijnheer de Voorzitter, sta me toe onmiddellijk ter zake te komen. De unitaristisch nostalgische opmerkingen van de minister van Buitenlandse Handel, kunnen bij het Vlaams Blok op geen greintje begrip rekenen.

Wanneer in de commissie wordt verwezen naar het fenomeen van de Belgische, de Vlaamse en de Waalse missies, dan meent de minister dat het versnipperde optreden schade toebrengt aan ons imago in het buitenland. Waarbij « ons » niet op mijn partij slaat!

Verder in de commissiebesprekingen wordt de minister nog droeviger en moet elk rechtgeaard Belg een traan wegpinken waar hij zegt: « De minister heeft niet de bevoegdheid om gewestelijke initiatieven in vraag te stellen, ook al meent hij dat die indruisen tegen de belangen van de Belgische regering. »

Collegae, het nieuwe Europese denken verwijst met de regelmaat van een klok naar het subsidiariteitsbeginsel en naar de verantwoordelijkheid van de regio's. Dit houdt in dat bevoegdheden moeten worden uitgeoefend op het juiste niveau. Wat een regio kan doen, moet helemaal niet door een bevoegdende Staat worden opgeëist. Ook de verklaringen van Maastricht schermen met subsidiariteit. Het lijkt me dan ook aangewezen dat de minister, die blijkens zijn verklaringen in de commissie, ten zeerste begaan is met het omzetten van Europese richtlijnen in Belgische wetten en koninklijke besluiten, zou inzien dat het unitaire België voorbij is.

Het aanwijsbare favoritisme van de Belgisch unitaire missies wordt nu hersteld door de eigen Vlaamse en Waalse handelsmissies. En zo is het goed. Want wanneer ik, « in een vorig leven », weliswaar, als bestuurder-directeur van mijn middelgrote onderneming, regelmatige bezoeken diende te brengen aan Italiaanse, Franse en Duitse bedrijven, waarbij even regelmatig prospectiebezoeken aan de orde waren, dan bleek telkens opnieuw de onwetendheid over de Belgische situatie.

Haast overal werd België beschouwd als onderdeel van de francofonie. Een land met zes miljoen Vlamingen en drie miljoen Walen, werd door alle Belgische missies en vertegenwoordigingen steeds voorgesteld als een eentalig Franssprekend land. Daardoor wendden de gecontacteerde, de geprospecteerde zakenrelaties, zich automatisch tot de francofonie, bij hun bezoek aan, of bij de opbouw van zakelijke constructies in België. Zij vaardigden naar België slechts eentalige frankofonen af, onbekend met de culturele, de volkerenrealiteit.

Dit gewilde favoritisme is dus aan een duidelijke inhaalbeweging toe. De slagvaardigheid van de Vlaamse delegaties wordt allerm minst in dank aanvaard door de restanten van het fossiele België. Dat niet-aanvaarden, collegae, die Belgische frustratie, kan mij geen zier schelen. Ik ben er namelijk van overtuigd dat de

Vlaamse handelsgeest tot betere contacten zal leiden. Ik ben ervan overtuigd dat de Vlaamse werklust, het Vlaamse respect voor afspraken zeer spoedig zal leiden tot het ontstaan van een nieuw kwaliteitsetiket, een Vlaams, dat naar mijn overtuiging waardevoller zal worden geëvalueerd door handelspartners dan een Belgisch etiket.

Liever dan te pleiten voor nieuwe coördinatie, liever dan te ijveren naar het afsluiten van een nieuw protocol, zou de minister beter vooruitziendheid demonstreren, en Buitenlandse Handel volledig splitsen. Dit dan in het licht van de onafwendbare boeidscheiding die zich aankondigt.

Na deze oprispingen die me van het hart moesten, wil ik toch nog één bedenking formuleren bij het beleid van de minister inzake Buitenlandse Handel. In de commissie verklaarde hij onomwonden dat het respect voor de mensenrechten hem zeer ter harte gaat. Indien dit zo is, dan siert dit hem.

Bij het door hem aangehaalde voorbeeld tot ondersteuning van zijn opinie, heb ik toch bedenkingen. Hij beklemtoont dat België het eerste land is geweest dat alle contacten met China heeft verbroken na de gebeurtenissen op het plein van de Hemelse Vrede, en dat het niet bij de eersten was om die contacten terug op te nemen. Gemakkelijkheidshalve gaat de minister hier voorbij aan de omstrede relaties van het Antwerpse provinciebestuur met de Chinese provincie Xaanxi. Voor hen was de studentenmoord in Peking een fait-divers.

Door de manier waarop de minister de stijging van onze uitvoer naar China in de commissie behandelde, riep hij ook vraagtekens op omtrent zijn eigen oprechte eerbied voor de mensenrechten.

Ook uit die cijfergegevens blijkt immers dat China een meerinvoer vanuit de BLEU realiseerde van 5,2 miljard, of 44 pct. Indien dus over een vermeerdering wordt gesproken, was er ook in het verleden een uitvoer naar het totalitaire China. De verbale liefde voor de mensenrechten moet worden gesteund door daden om geloofwaardig te zijn.

Landen waar mensenrechten niet worden geëerbiedigd — de nu blootgelegde wandaden van de regimes achter het vroegere IJzeren Gordijn tonen aan welke landen ik bedoel — mogen geen handelspartner zijn.

Handel met totalitaire regimes steunt die regimes. Handel met communistische regimes steunt onderdrukking en onvrijheid.

Het Vlaams Blok pleit voor de onmiddellijke overdracht van alle restbevoegdheden inzake Buitenlandse Handel naar de Gemeenschappen, en meent dat noch Staat, noch Gemeenschappen handelsrelaties mogen onderhouden met communistische landen.

De Voorzitter. — Het woord is aan staatssecretaris Derycke.

De heer Derycke, staatssecretaris voor Ontwikkelings-samenwerking, toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Zaken. — Mijnheer de Voorzitter, het standpunt dat de heer Peeters hier namens het Vlaams Blok heeft verdedigd, ligt natuurlijk mijlen ver van de door ons gevoerde politiek. Ik kan daarvan slechts akte nemen.

Ik wil hem wel beloven dat ik aan collega Urbain zal meedelen wat hij hier heeft gezegd over de situatie in China.

De Voorzitter. — Hiermee is de algemene bespreking van de sectie Buitenlandse Handel beëindigd.

La discussion générale relative à la section du Commerce extérieur est close.

Wij zetten deze bespreking voort vanmiddag om 14 uur 20.

Nous poursuivrons cette discussion cet après-midi à 14 heures 20.

De vergadering is gesloten.

La séance est levée.

(De vergadering wordt gesloten om 13 h 15 m.)

(La séance est levée à 13 h 15 m.)

